ТОШКЕНТ ОҚШОМИ

Ижтимоий-сиёсий шаҳар газетаси

Газета 1966 йил 1 июлдан чиқа бошлаган

№ 179 (8. 377) ◆ 1993 йил ◆ 7 октябрь, пайшанба ◆ Сотувда эркин нархда

Бугунги кун нафаси

РЕСПУБЛИКАМИЗДА

● Навоий вилояти фаолларининг йиғилишида Ўзбекистон Республикаси Олий Кенгаши XIII сессияси қарорлари ҳамда Ўзбекистон Президенти Ислом Каримовнинг «Ўзбекистон — бозор муносабатларига ўтишнинг ўзига хос йўли» рисоласидан келиб чиқадиган вазифалар муҳокама қилинди.

● Кеча Тошкентда «Ўзбекистонда ўтиш даврининг қонуний ва демократик жиҳатлари» мавзуидаги халқаро семинар иш бошлади. Европа қайта тиклаш ва тараққиёт банки билан жаҳон иқтисоди ва дипломатия университети ҳамкорликда ташкил этган ушбу халқаро анжуманда республикамиз вакилларидан ташқари АҚШ, Япония, Буюк Британия, Швейцария ва бошқа хорижий мамлакатлардан сиёсатшунослар, халқаро ҳуқуқ соҳаси мутахассислари, банк ходимлари иштирок этмоқдалар.

● Кеча Тошкентда «Соғлом авлод учун» жамғармасининг мажлиси бўлиб ўтди. Унда низом лойиҳаси, яна бир қанча ҳужжатлар кўриб чиқилди, амалга оширилган ишлар якуни муҳокама этилди.

● Қўқон чарм-хром ишлаб чиқариш бирлашмасида машина ҳайдовчилар учун махсус пойабзал — автомакосин ишлаб чиқариш йўлга қўйилди. Йил охиригача 13 минг жуфт шундай пойабзал савдога чиқарилади.

● Самарқанд трикотаж фабрикаси жорий йилда болалар ва катталарга мўлжалланган спорт либосларининг янги 60 хилини ишлаб чиқаришни ўзлаштирди.

● Оҳангарон туманида янги «Цементчи» соғломлаштириш мажмуи фойдаланишга топширилди.

● Жиззах вилоятининг Зарбдор туманидаги Янгибўстон қўрғонида вилоят болалар уйи очилди. Энди Тошкент, Самарқанд ва Гулистон шаҳарларидаги болалар уйларида тарбияланаётган жиззахлик болалар ҳам бу ерга келтирилади.

● Бухорода халқаро симпозиум бўлиб ўтди. Унда Бухоро ва жаҳон маданиятининг ўзаро алоқалари мавзуида 50 дан зиёд маърузалар тингланди.

ҲАМДУСТЛИКДА

● Кремлда Борис Ельцин раислигида бўлиб ўтган Хавфсизлик кенгашининг мажлисида Россия ҳарбий доктринасининг асосий низоми лойиҳаси муҳокама этилди.

● Россия Президенти Борис Ельцин кеча телевидение орқали Россия фуқароларига мурожаат билан чиқди.

● 7 октябрь — Москвадаги тартибсизликлар пайтида ҳалок бўлган фуқароларни дафн этиш куни деб эълон қилинди. Борис Ельцин ўз Фармони билан бу кунни мотам куни деб эълон қилди.

● Валерий Зорькин Конституциявий суд раиси лавозимини ўзидан соқит қилиб, истеъфога чиқишга мажбур бўлди.

● Кеча соат 16 да биринчи рақамли жой бўлган Ленин мавзолейидаги соқчилик хизмати барҳам топди.

● Москвада 3—4 октябрь кунлари рўй берган воқеалар пайтида ҳалок бўлган ва жабрланганларга ёрдам жамғармаси ташкил этилди. Ҳозирнинг ўзидаёқ жамғарма ҳисобига 150 миллион сўмдан ортиқ пул келиб тушди.

● Днепропетровск шаҳридаги «Южмаш» заводи Чехословакиянинг машҳур «Татра» фирмаси билан трамвайлар ишлаб чиқариш тўғрисидаги битимни имзолади. Завод ҳозир троллейбуслар тайёрламоқда.

● Москва банклараро валюта биржасида АҚШ бир долларининг қиймати 1183 рублни ташкил этди. Бу аввалги кўрсаткичдан 10 рубль ортиқ демакдир.

ХОРИЖДА

● Бирлашган Миллатлар Ташкилотининг Хавфсизлик кенгаши Нородом Сианукни Камбоджа қироли тахтига ўтирганлиги билан табриклаб, БМТ кучларининг ана шу мамлакатдаги мандати муваффақиятли тарзда якунланганлигини билдирди.

● Германия Федератив Республикасининг ҳукумати Москвада рўй берган кейинги воқеалардан келиб чиқиб, Россияга товарлар етказиб бериш бўйича қарз кафолатларини тиклаш тўғрисидаги масалани қараб чиқиш режасида, деб баёнот берди иқтисодиёт вазири Г. Рексродт.

● Япония Россия Президенти Борис Ельциннинг ташрифи чоғида тартибни таъминлаш учун Токиога 10 мингга яқин полициячини йиғмоқчи. Мамлакат пойтахтига шимолий ҳудудларни қўшиб олиш бўйича ўз талабларини айтмоқчи бўлган намойишчилар кела бошлади.

● Хитой ядро қурилмасини портлатгандан кейин АҚШ Президенти Б. Клинтон жавоб тариқасида Невада штатида ядро қуролини синашга тайёргарлик тўғрисида кўрсатма берди.

● Ясир Арафат Исроилдаги Фаластин мухториятини бошқариш бўйича олий сиёсий комитетни бошқарадиган бўлди.

● Токиодан Москвага 30 минг долларлик тиббий ёрдам юклари ортилган самолёт парвоз қилди.

● Женевада грузин-абхаз можароси бўйича музокаралар бошланди.

● Тбилисида икки кунга етадиган ун заҳираси қолганлигини Россия радиоси хабар қилди.

● Истамбулда учта ироқлик ҳибсга олинди. Улар бешта турк фуқаросидан 2,5 килограмм уранни сотиб олишга уринган эди. Полиция вакилларининг сўзларига қараганда Туркияга уран «руслар томонидан» келтирилган экан.

Шаҳримиздаги кўплаб ишлаб чиқариш корхоналари шу йилнинг 3-кварталини муваффақиятли якунлаб, сифатли маҳсулот ишлаб чиқаришга эришишмоқда. Тошкент чиннилари фақат ўлкамиздагина эмас, балки кўплаб хорижий мамлакатларда ҳам ўзининг кўркамлиги билан шуҳрат қозонган. Сиз суратда корхонанинг пешқадам ишчилари томонидан тайёрланаётган ҳар хил чинни буюмларини кўриб турибсиз.

• • •

«Ўртоқ» қандолат фабрикасида бир қанча янги маҳсулотларнинг хиллари тайёрланди.

СУРАТДА: ана шу фабриканинг илғор ишчиларидан (ўнгда) Диляра Казакова ва Дамира Зайнулиналар. Улар бу фабрикада 15 йилдан бери меҳнат қилишади.

Андрей Пишненко ва Виктор Багаев суратлари.

ШАҲРИМИЗНИНГ Шайхонтоҳур туманида кўп фарзандли оилалар яшашади. Шунинг учун бу ерда бошқа ҳудудларга қараганда аҳолини уй-жой билан таъминлашга муҳим эътибор қаратиляпти. Туман ҳокимлиги ҳамда корхона ва бирлашма раҳбарлари бу борадаги муаммоларни ҳал қилишга ҳаракат қилиб, навбатда турганларни уй-жой билан таъминлаётирлар. Масалан, шу йили айниқса туманнинг «Жарариқ» мавзесида қурилиш ишлари жадал суръатларда олиб борилди. Тошкент шаҳар давлат акционерлик қурилиш корпорацияси азамат қурувчиларининг кучи билан мавзеда шу йилнинг саккиз ойи мобайнида бир қанча турар жой бинолари фойдаланишга топширилди. 4, 9, 12-қаватлардан иборат бўлган бу биноларнинг сифати замон талабларига жавоб беради. Бундан ташқари туманнинг «Белтепа» мавзеси ҳамда Самарқанд дарбоза кўчасида 7 та уй қуриб битказилиб, хонадон калитлари оилаларга топширилди.

Ҳозирги кунда юқоридаги мавзелардаги яна бир нечта уйларда қурилиш-тиклаш ва пардозлаш ишлари олиб борилмоқда. Биз ана шу турар жой биноларида ишлар қандай кетаётгани билан танишиш мақсадида бир қанча қурилиш нукталарида бўлдик.

«Белтепа» мавзесидаги 26-рақам билан номланган уйда иш қизғин. Бу ерда корпорацияга қарашли қурилиш трести бинокорлари меҳнат қилишаётир. Қурувчиларнинг бири қурилишга келган бетон ва бошқа бинокорлик материалларини пешмапеш қабул қилиб оляпти. Иккинчиси ана шу қурилиш материалларини юқориги қаватларга кўтарма кранлар ёрдамида етказиб бераяпти. Учинчиси эса пардозлаш ишларини бажармоқда.

— Яқинда шу тўққиз қаватли уйнинг ярим бўлагини фойдаланишга топширган эдик, — дейди трест бошқарувчиси Пётр Саричев. — Яъни 180 хонадонли бинонинг 90 таси қуриб битказилди. Бундан ташқари қурувчиларимиз мавзедаги 8-уйнинг иккита йўлагидаги 36 хонадонини ҳам шу йилнинг май ойида ниҳоясига етказишди. Кўриб турганингиздек, бу биноларга хонадон эгалари кўчиб киришган.

Ҳозирда юқоридаги уйнинг иккинчи бўлагида қурилиш-тиклаш ишлари асосан тугалланди. Умумий сатҳи 7 минг 53 квадрат метрни ташкил этган бинонинг 8-9 қаватларида пардозлаш ишлари олиб борилмоқда. Бу ишни ҳам ўзимизнинг трест пардозловчилари бажаришяпти.

Қурувчиларимизнинг кайфияти яхши. Чунки илгарилари бинокорларга хом ашё материаллари ўз вақтида келмасди. Шу сабабли бунёдкорлар вақтларини бекор ўтказиб, хуноб бўлишарди. Натижада қурилиш чўзилиб унинг сифатига путур етарди. Ҳозирда корпорация ва бошқаларнинг ёрдами билан бу муаммони қисман ҳал қилишга муваффақ бўлдик. Шунинг учун қурувчиларимиз бинони шу ойнинг охиригача фойдаланишга топширишга ҳаракат қилишмоқда.

Мавзенинг 15-уйида корпорацияга қарашли 4-трест бунёдкорлари тер тўкишмоқда. Корпорация уй-жой қурилиш бўлимининг бош мутахассиси Владимир Зелепухин мақсадимизни тушуниб гапира кетди.

— Бундан 10-15 йил муқаддам шаҳримизда бетон уйларни қуришга жуда зўр беришган эди. Шунинг учун заводларимиз ҳам бетон уйларни қуришга ихтисослаштирилганди. Ҳозирги бозор иқтисодиётига келиб эса бундай уйларни қуриш бизга ва хонадон эгаларига ноқулай бўлиб қолди. Нимага деганда биринчидан бу бетон бинолари қиммат бўлса, иккинчидан у қишда совуқ, ёзда ҳаддан ташқари исиб кетади. Шу сабабли ҳозирги кунда корпорациямиз ғиштли уйларни қуришга катта эътибор бермоқда. Лекин пишган ғиштни ишлаб чиқарадиган ва уни терадиган қурувчилар камлиги туфайли ҳозирча бу ишда муваффақиятларга эришиш қийин бўлаяпти. Бироқ яқин келажакда бу қийинчиликларни бартараф этиб ғиштли уйларни қуришни кўпайтиришга ҳаракат қилишаяпти. Бунга мисол тариқасида Сергели туманида ғишт заводи қурилишини келтирса бўлади.

Энди юқоридаги уйга келсак, у тўрт қаватли бўлиб, пишиқ ғиштдан бунёд этилмоқда. Ҳозирги кунга келиб бу 64 хонадонли бинода қурилиш-тиклаш ишлари тўла битказилди. Умумий сатҳи 3 минг 222 квадрат метрни ташкил этган уйда пардозлаш ишлари олиб борилмоқда. Буни корпорация пардозлаш трестининг 28 ҳамда хўжалик ҳисобидаги пардозлаш қурилиш бошқармалари ниҳоясига етказишмоқда.

Трест қурувчилари мавзедаги 112 хонадонли ғиштли уйда ҳам қурилиш-тиклаш ва пардозлаш ишларини олиб боришмоқда. Бугунги кунга келиб уйнинг 14 йўлагининг 3 тасида қурилиш-тиклаш ишлари асосан тугалланди. Айни пайтда бинонинг бир қисмида пардозлаш трестининг 31-қурилиш бошқармаси бунёдкорлари иш олиб боришмоқда. Улар бинонинг 24 хонадондан иборат бўлган қисмини шу ой охиригача битказишга аҳд қилишган.

Трест бунёдкорлари туманнинг «Жарариқ» мавзесида ҳам тўрт қаватли ғиштли уйда қурилиш ишларини олиб боришмоқда. Бинода қурилиш-тиклаш ишлари тугатилиб, умумий сатҳи 1160 квадрат метрни ташкил этган уйда 159-трест 53-қурилиш бошқармаси пардозловчилари самарали меҳнат қилишмоқда. Уй битгандан кейин шу бинонинг ўзида тумандаги 16 та оилага хонадон калитлари топширилади.

Қурилиш майдонларида

ОИЛАЛАР УЙЛИ БЎЛИШАДИ

Ғани ЕСЕНОВ.

ТАДБИРЛАР ДАСТУРИ ТУЗИЛДИ

РЕСПУБЛИКАМИЗ олий ўқув юртларида талаба-ёшларни ўқитиш ва улар орасида тарбиявий ишларни янада яхшилаш йўлида қатор тадбирлар амалга оширилмоқда. Уларнинг ватанпарварлик тарбияси масаласи ҳам асосий ўрин тутмоқда.

Ўзбекистон Республикаси Олий ва ўрта махсус таълим вазирлиги ижтимоий-гуманитар фанларни ўқитишни давр руҳига мослаштириш мақсадида яқинда янги тадбирлар дастурини тасдиқлади. Ушбу муҳим ўқув йўриқномаси учун Ўзбекистон Республикаси Президенти Ислом Каримовнинг «Ўзбекистон — бозор муносабатларига ўтишнинг ўзига хос йўли» номли китобчаси асос қилиб олинди.

Мазкур тадбирлар дастури бўйича республика Олий Кенгашининг XIII сессияси якунлари ҳамда бу анжуманда Ўзбекистон Республикаси Президенти Ислом Каримовнинг маърузаларидан келиб чиқадиган вазифалар, Президентнинг «Ўзбекистон — бозор муносабатларига ўтишнинг ўзига хос йўли» номли рисоласи атрофлича ўқиб ўрганилади. Шу мақсадда олий ўқув юртларида ўқитувчилар ва ходимлар учун доимий илмий-услубий семинарлар уюштирилади. Семинар машғулотларида Ўзбекистон Республикаси мустақиллигини мустаҳкамлаш давридаги мафкура ва иқтисодий масалалар кўриб чиқилади. Жамиятнинг ҳозирги иқтисодий тараққиёти бўйича мавзулар тузиш ва дастур ишлаб чиқиш учун вазирликда етакчи олимлардан иборат илмий гуруҳ тузилди. Доимий семинар учун тайёрланаётган методик материалларнинг юқори илмий ва методик савияда бўлишига эришиш учун танлов ўтказилиб, энг яхши муаллифлар тақдирланадилар.

Бу борада амалга оширилган илмий-методик ишлар якунлари бўйича келгуси йили илмий-методик семинарлар иш тажрибаларини ўрганишга бағишланган кенгашни ўтказишга қарор қилинди.

Аҳмад ОБИДОВ.

ГЕРМАНИЯДАН ҚУРИЛМАЛАР

ЎЗБЕКИСТОН Республикаси Алоқа вазирлиги билан Германиядаги «Алкатель» фирмаси ўртасида тузилган ўзаро шартнома республикада телефон алоқаси тизимини янада равнақ топтиришда муҳим амалий аҳамият касб этади. Яқин икки йиллик муддатга мўлжаллаб тайёрланган мазкур ҳужжатда телефон алоқасини техник жиҳатдан қайта жиҳозлаш тадбирлари ҳам кўрилади.

Тошкентда янги техника марказини бунёд этиш ҳам кўзда тутилди. Бу муҳим техник жараён ўзига хос замонавий дастурий ишлар доирасида олиб борилди.

Ушбу режани амалга оширишга «Алкатель» фирмаси яқиндан бош қўшади. Шунингдек, Германиядан зарур техник қурилмалар ва мосламалар олиб келинади.

Замонавий телефон алоқасини тезкор усулда бошқариш, кўпгина амалий жараёнларни мураккаб дастур асосида йўлга қўйиш техника маркази орқали амалга оширилади.

Ваҳоб ВОҲИДОВ.

ИЛМИЙ МАРКАЗГА СОВҒА

«РАМАКС интернейшнл» фирмаси аҳоли сиҳат-саломатлигини таъминлашга хизмат қиладиган турли тиббий асбоб-ускуналар ишлаб чиқариш борасида бой тажриба орттирган. Унинг бу хил маҳсулотларини жаҳоннинг турли бурчакларида учратиш мумкин.

Фирма мустақил Ўзбекистон билан ҳам яқиндан ҳамкорлик боғлаб ўзаро алоқани кенг йўлга қўя бошлади. Жарроҳлик илмий маркази билан яқин муносабатда ҳам иш кўрилмоқда.

Фирма яқинда ҳиммат кўрсатиб, илмий муассаса жамоасини беҳад хурсанд қилди. Лопароскопик холицестоктомия маҳсулотининг бир қисмини «Рапакс интернейшнл» фирмаси илмий марказга совға қилди. Ушбу инсонпарварлик ёрдами шифобахш даргоҳда жарроҳлик ишларини яхши йўлга қўйишда муҳим аҳамият касб этади.

Озод АҲАДОВ.

ТАКЛИФЛАР МАЪҚУЛЛАНЯПТИ

ЧИЛОНЗОР туманида Халқ демократик партияси аъзолари 2177 нафар бўлиб, улар 87 та бошланғич ташкилотга бирлашган. Шу кунларда барча бошланғич партия ташкилотларида Олий Кенгашнинг ўн иккинчи чақириқ ўн учинчи сессияси материаллари ва Президентимиз Ислом Каримовнинг маърузаси катта қизиқиш билан ўрганиляпти. Партия аъзолари юртбошимизнинг Марказий Осиёда гиёвандликка қарши кураш бўйича минтақавий комиссия тузиш ҳақидаги, Орол денгизи муаммосини ҳал этишга Бирлашган Миллатлар Ташкилотининг аралашуви, Марказий Осиёда доимий ишлайдиган семинар чақириш ҳақидаги таклифларини маъқулламоқдалар.

Шунингдек, Тожикистон ва Афғонистонда тинчлик ўрнатиш, Шарқ билан Ғарб давлатлари ўртасидаги аввалги дўстона ва ҳамкорлик алоқаларини тиклаш тўғрисидаги таклифлари ҳам ижобий аҳамият касб этиши таъкидланмоқда.

Президентимизнинг Бирлашган Миллатлар Ташкилоти минбаридан сўзлаган нутқи шу кунларда партия ташкилотларида ҳар томонлама ўрганиляпти.

Шуҳрат АҲМЕДОВ,
Ўзбекистон ХДП Чилонзор туман кенгаши иккинчи котиби.

САМАРАЛИ МУЛОҚОТЛАР

ЯҚИНДА Ўзбекистон Халқ демократик партияси Миробод туман кенгашининг пленуми бўлиб ўтди.

Ўзбекистон ХДП Мирobod туман кенгашининг биринчи котиби Зикрилла Асатов сўзга чиқиб, туман кенгашининг республикамиз мустақиллигини янада мустаҳкамлаш мақсадида меҳнаткашлар орасида тарғибот ишлари олиб бораётганлиги ҳақида гапирди. У Ўзбекистон Республикаси Олий Кенгашининг ўн учинчи сессияси якунлари ва ўз навбатида туман кенгашининг бундан кейинги вазифалари ҳақида тўхталди. Шунингдек, у Ўзбекистон Республикаси Президенти Ислом Каримовнинг Ўзбекистон Республикаси Олий Кенгаши XIII сессиясидаги маърузасида баён этилган қоида ва хулосаларни оммага тарғиб қилиш ҳақида гапирди. Бунда айниқса жойлардаги бошланғич партия ташкилотлари фаол қатнашиши кераклиги таъкидланди.

Маъруза юзасидан музокараларда сўзга чиққан Миршараф Содиқов, Владимир Родин, Галина Григорян ва бошқалар кейинги пайтларда туман кенгаши томонидан ўтказилаётган сиёсий мулоқотлар яхши натижа бераётганлиги тўғрисида гапиришди.

Пленумда ташкилий масала ҳам кўриб чиқилди. Туман кенгашининг иккинчи котиби Ольга Провоторхова бошқа ишга ўтганлиги муносабати билан ўз вазифасидан озод этилди. Туман кенгашида ишлаб келаётган Раиса Кушчева туман кенгашининг иккинчи котиби этиб сайланди.

Пленумда Ўзбекистон Халқ демократик партияси Тошкент шаҳар кенгашининг биринчи котиби Шоқосим Шоисломов қатнашди ва сўзга чиқди.

Ғиёс ЮНУСОВ.

МУХЛИСЛАР МАМНУН

ЎЗБЕКИСТОНДА хизмат кўрсатган санъат арбоби, ҳайкалтарош Дамир Рўзибоев ижоди санъат мухлисларига яхши таниш. Унинг «Катта ашула», «Созандалар», «Ёзувчи Нодир Норматов», «Бибихоним масжиди», «Сайрамлик қиз» каби ўнлаб асарлари Ўзбекистон санъат музейида намойиш этилаётир. Истеъдодли санъаткор ижод қилиш билан бир қаторда ўз устахонасида болаларни тўплаб, тўгарак очган. Уларга расм чизиш ва ҳайкалтарошлик сирларини ўргатмоқда.

Республикамиз мустақилликка эришгач, турли давлатлар билан маданий-дўстлик алоқалари тобора кенгайиб бормоқда. Бу воқеаларни кузатиб, Дамир Рўзибоев халқлар дўстлигига бағишланган кўргазмаларда иштирок этиб, янги санъат фидойилари, ибратли кишилар сиймоларини яратишга интиляпти. Унинг бу мавзудаги туркум асарларидан бири ниҳоясига етди. Корея Республикаси дўстлик жамиятининг раиси, Санъат музейига совға этилган кўргазма ташкилотчиларидан бири Ким Жунг Ча портрети ана шулар жумласидандир. Портрет гипсда акс этган бўлиб, унда раҳбарликка хос фазилатлар — ақл-заковат, ўйчан, босиқлик, самимийлик ҳаққоний ифодаланган. Бу асарнинг Корея санъати кўргазмасидан муносиб ўрин олгани санъат мухлисларини мамнун қиляпти.

Маҳмуд АҲМЕДОВ.

ҚОҒОЗ ИҚТИСОД ҚИЛИНДИ

В. ЧКАЛОВ номидаги Тошкент авиация ишлаб чиқариш бирлашмасининг электрон-ҳисоблаш марказида асосан замонавий машиналар билан ишлашади. Яқинда марказнинг 56-бўлими хизматчилари И. Максимова ҳамда М. Карелиналар электрон-ҳисоблаш машиналарда янада самарали ишлашнинг янги йўлини топишди. Улар ЭҲМда катталаштирилган жадвалда ишлашни тавсия этдилар.

Бирлашма мутахассислари томонидан юқоридаги ихтирочилик таклифи қабул қилинди ва ишлаб чиқаришда уни қўллаш таклиф этилди. Бу эса ўз навбатида марказда қоғозсиз технологияга ўтиш ва иш жараёнини анча қисқаришини таъминлади. Биргина шу ихтирочилик таклифидан тушган даромад 2 минг 616 сўмни ташкил этди.

Вячеслав ШАУРОВ.

Цюрихдан хушхабар

НИЯТЛАР АМАЛГА ОШСИН!

КУНИ кеча Ўзбекистон Республикаси футбол федерациясига Халқаро футбол ассоциациялари федерацияси (ФИФА) Бош котиби Ж. С. Блаттердан шошилинчнома келди. Унда айтилишича, шу йилнинг 1—2 ноябрь кунлари мазкур нуфузли ташкилот ва Осиё футбол конфедерацияси (ОФК) делегацияси республикамизда футбол тараққиёти учун яратилган (яратилаётган) шарт-шароитлар, ўйингоҳлар аҳволи билан танишиш учун ташриф буюради. Бу Ўзбекистон миллий федерациясининг ФИФАга тўлақонли аъзо сифатида қабул қилинишига оид амалга оширилаётган тадбирларнинг якуний босқичи вазифасини ўтайди.

Делегация таркибида қуйида исми шарифи зикр этилган мутахассисларнинг бўлиши маълум қилинади: Велаппан (Малайзия), Фарух Бузо (Сурия), Рам Руфи (Маврикий), Винсент Монье (Швейцария).

Мазкур ташриф Ўзбекистон Республикаси футбол федерациясининг ФИФА га аъзо бўлиш масаласини ҳал этади.

Шуҳрат АМИНЗОДА.

Сўз—меҳмонларга

ҲАР ҚАНЧА МАҚТАСАК АРЗИЙДИ

⊙ **Владислав Цибиков, Бурятия:**

— ЁШИМ 20 да. Бокс билан олти йилдан буён шуғулланаман. Шу давр мобайнида рингда саксон олти жанг ўтказиб етмиш учтасини ўз фойдамга ҳал қилганман. Очиғи, дастлабки жангларданоқ ўзбек боксининг ёркин юлдузларидан бири Ҳикматулла Аҳмедов билан рўбарў келаман, деб ўйламагандим. Бу мен учун оғир жанглардан бири бўлди. Рақибим истеъдодли боксчи, бундай спортчи билан рингда учрашиш катта ибрат бўлиши шубҳасиз.

⊙ **Жест Лаъл Продан, Ҳиндистон терма жамоа мураббийси:**

— ҲИНДИСТОНДА бокс оммалашган спорт турларидан бири сифатида саналиб келади, лекин Ўзбекистон бу борада биздан анча илгарилаб кетган экан. Ўзбек спортчилари жаҳон чемпионатлари, Халқаро мусобақаларда номдор рақиблардан ҳайиқмай ўзларининг нимага қодирликларини намойиш эта олаётган эканлар. Афсуски, ҳиндистонлик боксчилар ҳақида ҳозирча бундай деёлмаймиз.

⊙ **Муҳаммад Жавад, Афғонистон:**

— ТОШКЕНТ шаҳри, унинг ҳусни-жамоли менга жуда ёқди. Мусобақа ташкилий комитетини ҳам барча тадбирларни аъло даражада уюштиргани учун ҳар қанча мақтасанг арзийди. Озиқ-овқат, меҳмонхона, турнир ўтаётган «Алпомиш» спорт саройида яратилган шарт-шароитлардан кўнглимиз тўлди. Умуман олганда, шундай мусобақаларни тез-тез ўтказиб туриш фойдадан холи эмас. Истардимки, мазкур «Ўзбекистон мустақиллиги» Кубоги турнири анъанавий бўлиб қолса, одамлар жанг майдонида эмас рингда куч синашса. Ўзим эса бажонидил яна бир бор (кўп карра) Тошкентга ташриф буюриш имкони туғилгандан шод бўлиб диёримизга қанот боғлаб учган бўлардим.

Шуҳрат АРМОН ёзиб олди.

* «Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлисига сайловлар тўғрисида»ги Қонун лойиҳаси—муҳокамада

АҲАМИЯТ КАСБ ЭТАДИ

«ЎЗБЕКИСТОН Республикаси Олий Мажлисига сайловлар тўғрисида»ги Қонун лойиҳаси мустақил Ўзбекистонимизнинг қабул қилинажак навбатдаги энг долзарб қонунларидан биридир. У халқ номидан иш олиб борувчи Олий Мажлисга депутатлар сайлаш моҳиятини ўзида мужассамлаштиради. Бу Қонуннинг яратилишидан мақсад давлатимизнинг иқтисодий, ижтимоий ва сиёсий йўналиши, ривожланиши, равнақ топиши, халқимиз турмушини фаровон қилишда бор куч-ғайратларини сарфловчи муносиб халқ вакилларини танлашдир.

Йигирма бир ярим миллиондан зиёд аҳолиси бўлган республикамизда Олий Мажлисга сайланадиган 150 вакилга жуда катта масъулият юкланади. Шунинг учун бу Қонуннинг муҳокамасида қатнашиш зарур.

Қонун лойиҳасининг биринчи моддасида айтиб ўтилганидек сайловлар кўппартиявийлик асосида бўлади. Албатта, демократик давлатда шундай бўлиши ҳам керак. Мен ҳам Қонун лойиҳаси билан танишиб, ўз фикр-мулоҳазаларимни, таклифларимни билдиришни лозим, деб топдим.

Иккинчи модданинг бешинчи қисмини умуман қисқартириб, Ўзбекистон Республикасининг Конституциясига биноан **«Ўзбекистон Республикаси фуқароларининг сайлов ҳуқуқларини бевосита ва билвосита чеклаш тақиқланади»** деган жумла билан чегараланса кифоя. Сабаби Конституцияда бу тўғрида батафсил айтиб ўтилган.

Учинчи моддадаги «Хотин-қизлар ва эркаклар» сўзлари ўрнига **«Улар шахси ва жинсидан қатъий назар»** жумласи киритилса мақсадга мувофиқ бўларди. Чунки Конституция бўйича хотин-қизлар ва эркаклар тенглиги кўрсатилган.

Тўртинчи модданинг умуман ҳожати йўқ, деса ҳам бўлади. Сабаби биринчи модданинг иккинчи қисмида шу тўғрида айтилган. Агарда бу модда сақланиб қолса унда биринчи моддадаги **«тўғридан-тўғри»** сўзини қисқартириш керак бўлади.

Бешинчи модда сарлавҳаси «Овоз бериш» сўзлари билан чегараланиб, шу модда матнидаги «зўравонлик»... сўзидан «шунингдек» сўзигача қисқартирилса. Сабаби бунда ибора тушунтиришдек бўлиб қолган. Ваҳоланки, шу моддада сайлов эркинлиги ва сайловчилар хоҳиш-иродасини назорат қилиш жавобгарликка сабаб бўлиши лўнда ва қисқа айтиб берилган.

Олтинчи модданинг учинчи қисмида **«Давлат органлари, сиёсий партиялар ва бошқа жамоат бирлашмалари, ҳарбий қисмлар»** сўзларига ҳожат бўлмаса керак, чунки улар оммавий ахборот воситалари орқали ахборот олишлари мумкин.

Ўнинчи моддада Марказий сайлов комиссиясининг тузилиши муддати тўғрисида ҳеч нарса айтилмаган. Шу модданинг учинчи қисмида комиссия аъзоларининг ўз вазифаларидан Олий Мажлис томонидан қайси муддатга озод этилишлари мумкинлиги қайд этилмаган.

Йигирма тўртинчи моддада «Конституциявий тузумга» сўзидан кейинги жумлани қисқартириб **«зид бўлмаслиги керак»** сўзи билан тугалланса. Чунки Конституцияда айтилган нарсалар бу ерда қайта такрорланган.

Йигирма учинчи модданинг учинчи қисмида комиссия ҳужжатларни тақдим этган шахсларни қайси муддатда хабардор этиши аниқланмаган.

Эркин ХОЛМИРЗАЕВ,
Ўзбекистон ХДП Шайхонтоҳур туман кенгашининг биринчи котиби.

* Бозор иқтисодиёти ва ҳаёт

МАРКАЗИЙ ОСИЁДА ЯГОНА

БУГУНГИ кунда республикамизда фармацевтика саноати ривожланиб бормоқда. Аҳолининг турли дори-дармонларга бўлган эҳтиёжини қондириш йўлида Тошкентдаги «Вакцина» илмий-ишлаб чиқариш бирлашмасининг кўп кишилик жамоаси ҳам тадбиркорлик билан иш олиб бормоқда.

Марказий Осиёда йирик ихтисослашган корхона сифатида фаолият кўрсатаётган бу меҳнат аҳлининг қўлга киритаётган ютуқлари чакки эмас. Корхонага дори-дармонлар ишлаб чиқаришнинг илмий-амалий йўналишларини пухта эгаллаган, тиббиёт фанлари доктори Мавжуда Камолова раҳбарлик қилади. Штатсиз мухбиримиз корхонада бўлиб, таниқли олима билан суҳбатлашди.

— «Вакцина» корхонаси ўзининг кўп йиллик тарихига эга бўлган ишлаб чиқариш бирлашмаси ҳисобланади. Шундай эмасми?

— Корхонамиз ташкил топганига талайгина йиллар бўлди. Унинг айниқса кейинги даврдаги фаолияти кенг кўламда йўлга қўйилди. 1987 йилгача корхона Тошкент вакцина ва зардоб илмий текшириш институти ҳузурида бўлиб, собиқ Иттифоқ соғлиқни сақлаш вазирлиги, 1987—1991 йиллар мобайнида эса тиббиёт саноати вазирлиги қарамоғида фаолият кўрсатди. «Вакцина» илмий-ишлаб чиқариш бирлашмаси ташкил этилгач, корхонамиз ушбу бирлашмага мустақил давлат корхонаси сифатида киритилди. Ўзбекистон Республикаси Вазирлар маҳкамасининг қарори билан 1992 йилда корхона республика соғлиқни сақлаш вазирлиги ихтиёрига ўтказилди.

Ўзингизга маълумки, фармацевтика саноатини янада ривожлантириш ва республика аҳолисининг доривор моддаларга бўлган эҳтиёжини яхшироқ қондириш мақсадида Ўзбекистон фармацевтика саноати давлат ҳиссадорлик концерни ташкил этилди. Шу муносабат билан корхонамиз мазкур концерн таркибига кирди.

Халқ саломатлигини муҳофаза қилиб, беморларни самарали даволаш ва касалликларнинг олдини олишда кенг қўлланиладиган дори-дармонлар яратишда корхонамизнинг ўрни катта бўлмоқда. Корхона зарур доривор моддалар ишлаб чиқаришга ихтисослаштирилган. Ҳозир биз даволаш, касалликнинг олдини олиш ва хасталиклар сабабини аниқлаш мақсадида қўлланиладиган дори-дармонлардан 130 дан ортиқ турини тайёрлаб келмоқдамиз.

— Бозор иқтисодиётига ўтилаётган шароитда корхона меҳнат аҳлининг самарали ишлашининг боиси нимада?

— Дори-дармонларнинг ўта тақчиллиги, устига-устак Мустақил Давлатлар Ҳамдўстлиги республикалари билан хўжалик алоқаларининг издан чиққанлиги катта қийинчиликлар туғдирмоқда. Шундай оғир шароитларга қарамай жамоамиз бир маромда ишлаб турибди. Бу йилги режаларимиз тўла адо этилмоқда. Биз шу йили 300 миллион сўмлик дори-дармонлар ишлаб чиқаришга эришамиз.

Республика аҳолисининг иммунобиологик дориларга бўлган талабини қондириш, тайёрланаётган доривор моддаларнинг сифатини яхшилаш ва янгиларини ишлаб чиқиш технологиясини ўзлаштириш ҳамда йўлга қўйиш олдимизда турган вазифалардан ҳисобланади.

Корхонада ўткир ва сурункали ичак касалликларининг олдини олиш ва даволашда ишлатиладиган ҳамда ўта талабга эга бўлган бифидумбактерин, лактобактерин каби препаратлар ишлаб чиқарилмоқда. Шунингдек биз тайёрлаётган альбумин, иммуноглобулин дорилари оғир хасталиклар билан оғриган беморлар дардига малҳам бўлмоқда. Қорин тифига қарши ишлатиладиган вакцина, кобра, гюрза, эфа илонлари ва қорақурт заҳрига қарши қўлланиладиган зардоблар ҳам кўплаб тайёрланмоқда.

Шуни эслатиб ўтиш керакки, ичак микрофлоралари таркибининг ўзгариши ўткир ва сурункали касалликларнинг кўпайиши сабабларидан бири эканлиги аниқланди. Айни вақтда ичак микрофлораси одам вужудининг ҳаётий фаолияти учун ниҳоятда зарур. Ичак микрофлораси микробларида сунъий муҳитда тайёрланган биологик дори-дармонлар воситасини истеъмол қилиш беморга ижобий таъсир кўрсатади. Улар кимёвий усулда олинган воситалардан фарқли равишда вужудга сингиб кетади.

Ишлаб чиқарилаётган бифидумбактерин ва лактобактерин воситалари болаларда ҳамда катта ёшдаги кишиларда ингичка ва йўғон ичакнинг ўткир, шунингдек сурункали яллиғланиши, узоқ муддат турли антибиотик ва кимёвий дорилар истеъмол қилиш натижасида келиб чиқадиган ичак фаолияти бузилишини бартараф этишда фойдаланилади. Бу дармон воситалари бир ёшгача бўлган болалар учун айниқса зарур. Чунки улар вужудининг касалликка чидамлилигини оширади ва ичак фаолиятини яхшилайди.

Бундан ташқари шу йили ич кетиш касаллигининг тезкор усул билан ташхисини аниқлаш учун қўлланиладиган 18 турдаги бактериофагни тайёрлаш ҳам йўлга қўйилди. Бугунги кунда глюнат, глюгицир ва гемодез дориларини ишлаб чиқаришга эришиш тараддуди кўрилмоқда.

— Бу каби ютуқларга эришишда техник жиҳозларнинг тутган ўрни катта бўлса керак?

— Корхонамиз Марказий Осиёда юқумли касалликларнинг олдини олиш, хасталикларни тўғри аниқлаш ва даволашда қўлланиладиган иммунобиологик препаратлар тайёрлаб берувчи бирдан-бир ягона маскан ҳисобланади. Бунинг учун у шунга қодир, ҳар томонлама мустаҳкам техник негизга эга бўлмоғи лозим.

Бу борада корхонамизда бирмунча ўзгаришлар юз берди. Айни бир вақтда биз корхонанинг моддий-техник негизини янада мустаҳкамлашимиз зарур. Чунончи, замонавий қуритгич жиҳозлари, яъни «ТГ—50» қурилмалари (Германияда ишлаб чиқарилган)га эҳтиёж катта. Шунингдек совутиш қурилмалари, автоматлаштирилган ювгич ва дори қуйиш машиналари етишмайди. Бу мосламаларни ижобий ҳал этиш йўлида мутахассисларимиз тадбиркорлик билан иш юритишмоқда.

Республика Бош вазири Абдулҳошим Муталов бошчилигида бир гуруҳ масъул раҳбар ходимлар яқинда корхонамизда бўлдилар. Улар бизнинг фаолиятимиз билан яқиндан танишиб, ҳал этилиши зарур бўлган муаммоларнинг ижобий ҳал қилиш юзасидан қимматли фикрларини билдирдилар. Қон маҳсулотидан дори-дармон ишлаб чиқарувчи янги цехни қуриб битказиш, хорижий давлатлардан техник жиҳозлар келтириш масалалари ҳам шу мулоқот чоғида диққат-марказда бўлди.

Корхона маъмурияти келажакда уни техник жиҳатдан ҳар томонлама қуроллантириш, қўл меҳнатини технология зиммасига юклаш, турли ишлаб чиқариш жараёнларини автоматлаштириш йўлида режали ишларни амалга оширмоқда. Тайёр дори-дармонларни махсус идишларга жойлаш технологиясини йўлга қўйиш бугунги кундаги энг зарур вазифаларимиздан биридир. Бу эса корхона учун катта қулайлик туғдиради. Бир томондан меҳнат унумдорлиги сезиларли даражада ортади. Иккинчидан ишчи-хизматчиларнинг оғири анча енгиллашади.

Бундан ташқари жамоамиз чиқитсиз маҳсулот ишлаб чиқаришга эришиш устида ҳам катта изланишлар олиб бормоқда. Қон маҳсулотлари ишлаб чиқариш бўлимида техник чиқиндиларни қайта ишлаш жараёнида техник спирт олиш йўлга қўйилади. Бунинг иқтисодий фойдаси катта бўлади.

Суҳбатдош Акбар АЛИЕВ.

Ўзбекистон шиналарни таъмирлаш концернига қарашли 9-шина таъмирлаш заводида «ЗИЛ», «МАЗ» ва «Икарус» машиналари учун эҳтиёт қисмларнинг турли хили кўплаб ишлаб чиқарилмоқда. Бу ерда меҳнат қилаётган ҳар бир ишчи ўз соҳасида тинимай изланишлар олиб боришаётир. Чапдаги суратда тайёрловчи Анвар Исмоилов, прессловчи Усмон Муқимжонов ва цех бошлиғи Қаюм Йўлдошевлар акс этган. Улар «ЗИЛ» ва «МАЗ» автомашиналари учун янги тайёрланган мосламани кўздан кечиришмоқда. Ўнгдаги суратда эса «Икарус» автобуслари учун ишлаб чиқарилган махсус мосламани яна бир назоратдан ўтказаётган Ҳусан Аҳмедов ва Ғайрат Бекматовлар тасвирланган.

Виктор Кириллов суратлари.

* Олий ўқув юртларида

«КИМЁГАР» ТЕХНОБОҒИ ОЧИЛДИ

РЕСПУБЛИКАМИЗДА фанни ривожлантириш ҳамда уни бевосита ишлаб чиқаришга жорий қилишга эътибор тобора кучаймоқда. Яқинда Тошкент кимё-технология институти қошида «Кимёгар» илмий-технологик боғнинг ташкил қилиниши ҳам фикримизнинг далилидир. Бу боғ республикамизда «Беруний»дан кейин иккинчисидир. Уни ташкил қилишдан кўзланган мақсад институт олимларининг илмий-техник имкониятларини янгича ёндашув асосида, яъни илмий-техник боғлар ва сармоялар орқали амалга оширишга қаратилган.

«Кимёгар» илмий-технологик боғини очишга бағишланган йиғилишда институт ректори, профессор Тўлқин Миркомилов сўзга чиқиб, жумладан шундай деди:

— Халқ истеъмол буюмлари ишлаб чиқаришнинг тижорат ва сармоя тизимини ташкил қилиш, унга олимлар ва талабаларни жалб этиш илм-фан соҳасида ҳам, ишлаб чиқаришда ҳам юксак самара беради. Буни жаҳонда фаолият кўрсатаётган илмий-технологик боғлар тажрибасидан ҳам кўриш мумкин.

Институтимизнинг илмий имкониятлари катта. Айни пайтда бу ерда 40 фан доктори, 200 дан ортиқ фан номзоди, 100 га яқин илмий ходимлар фаолият кўрсатмоқда. Илмий-тадқиқот ишларини олиб бориш учун 44 та тажрибахона, 11 кичик хона мавжуд бўлиб, уларда 150 мавзудаги ишлар ўрганилаяпти.

Илмий-технологик боғнинг биринчи галдаги вазифаси тадқиқот ишларини олиб боришга шароит яратиб беришдир. Бундан олимларнинг технологиясини синаб кўриш учун кичик корхоналар ташкил қилиш мақсадга мувофиқдир. Бу кичик корхоналар фаолиятининг негизида тадқиқ қилинган изланишлар асосида маҳсулотлар ишлаб чиқарилади. Уларда қурилиш ашёлари, идиш-товоқлар, сопол, чинни буюмлар, чарм, пластмассадан қилинган буюмлар, озиқ-овқат маҳсулотлари, шунингдек қишлоқ хўжалиги маҳсулотларини қайта ишлаш, чорва ва паррандалар учун озуқалар ишлаб чиқариш мумкин. Қисқаси, дастлаб технобоғнинг фаолиятини кичик сармоя инкубатори шаклида ташкил қиламиз...

Дарҳақиқат, технобоғнинг афзаллик томонлари кўп. Уни ташкил қилишдан нафақат иқтисодий фойда олиш, балки илмфанни ривожлантириш, яратилган технологияни амалга тадбиқ қилиш, талабаларнинг назарий билимларини ишлаб чиқаришда қўллаш ва шу орқали етук мутахассислар тайёрлаш ҳам кўзда тутилади.

Тошкент кимё-технология институти қошидаги «Кимёгар» илмий-технологик боғнинг тузилиши илмий жамоалар, олимларнинг ишларини тажрибада синаш учун жуда қўл келади. Улар бу ерда яратган технологиялар бўйича турли меҳнат ва ижодий жамоалар, корхона ва ташкилотлар билан ўз ғоялари асосида шартномалар тузиш мумкин. Кичик корхоналардан келадиган соф фойда эса боғнинг илмий йўналишларини таъминлашга, моддий базасини мустаҳкамлашга, шунингдек бўлғуси мутахассислар, талабаларнинг кичик сармоядаги ишга тайёрлаш учун сарфланади.

Боғни ташкил қилишда шаҳар ҳокимлиги ва Миробод тумани ҳокимлигининг ёрдамини алоҳида эътироф этиш лозим. Олимларнинг, институт раҳбарларининг саъй-ҳаракатларини қўллаб-қувватлаш туфайли технобоғ яратилди. Кези келганда шуни таъкидлаш керакки, технобоғдан фақатгина илмий муассасалар, ишлаб чиқариш корхоналари манфаатдор бўлмайди. Шунингдек, илмий ишлаб чиқаришни ривожлантириш орқали шаҳримиз учун юқори малакали мутахассислар тайёрланади, кичик ва ўрта сармоя, иқтисодий илмий сармояси ривожланади. Янги иш жойлар барпо этилади. Бундан ташқари, «Кимёгар» ҳар томонлама ривожланиб, замонавий экологик, иқтисодий, технологик талабларга жавоб бера оладиган кимёвий ва озиқ-овқат маҳсулотлар технологияси, янги композицион, консерватив қурилиш материалларини ишлаб чиқариш технологияси, биотехнологияни яратиш ҳамда атроф-муҳитни муҳофазалаш ишларида ва халқ хўжалигининг бошқа тармоқларини ривожлантириш учун ўз ҳиссасини қўшади.

Йиғилишда илмий-технологик боғлар ва инкубатор сармоядорлиги халқаро ассоциациясининг президенти В. Шукшунов иштирок этиб, келажакда республика ва жаҳон фанида технобоғларнинг аҳамияти хусусида гапирди.

«Кимёгар» илмий-технологик боғининг очилиш маросимида қатор вазирликларнинг вакиллари, шаҳримиздаги йирик корхона ва ташкилотларнинг раҳбарлари, талаба ва ўқитувчилар қатнашдилар.

Технобоғ ўзининг дастлабки фаолиятини бошлади. Ўйлаймизки, бу боғ келажакда республикамиз илм-фанини ривожлантиришда, уни жаҳонга олиб чиқишда салмоқли ишларни амалга оширади.

Назира СОДИҚОВА.

* Энг афзали—тотувлик

«ЧУСОК» ҚУВОНЧИ

МАЪЛУМКИ, республикамизда кўпгина миллатларнинг маданий марказлари ишлаб турибди. Улар асосан халқлар ўртасида тинчлик ва дўстликни мустаҳкамлаш билан бирга ўз миллий урф-одатлари, қадриятларини тиклаш борасида ҳам ибратли ишларни амалга ошириб келмоқда.

Бектемир туманидаги Г. Красницкий номли ўйингоҳда корейсларнинг «Чусок» миллий байрами бўлиб ўтди. Унда қатнашган кўпгина маданий марказ фаоллари, меҳмонлар бу шодиёнадан оламолам қувонч билан қайтишди. Бектемир туманидаги корейсларнинг «Тикланиш» миллий маданий маркази, республика ва Тошкент шаҳар корейс миллий маданий марказлари ташаббуси ва катта уюшқоқлик билан ўтган «Чусок»да ўнга яқин корейс миллий дасталари ва барчамиз учун севимли «Ялла» вокал чолғу дастаси ўзларининг энг яхши қўшиқ ва мусиқалари билан қатнашиб, йиғилганлар кўнглини хушнуд этишди.

Бектемир тумани ҳокими Шукрулла Ҳикматов ва кўпгина меҳмонлар «Чусок» байрами билан барчани қизғин қутладилар. Бу ерда қатнашганларнинг таклифномалари номерланган эди. Шу боис омади чопган айрим меҳмонлар байрамда ўйналган лотереянинг ютуғи билан қайтишди.

Шуни ҳам таъкидлаб ўтиш жоизки, «Чусок» байрамининг кўнгилдагидек ўтиши учун кўпгина корхоналар ҳомийлик қилишди.

ПОЛЯК ШОИРИГА БАҒИШЛАНДИ

КУНИ кеча Ўзбекистон Республикаси байналмилал миллий маданий марказида поляк шоири Адам Мицкевичга бағишланган ижодий кеча бўлиб ўтди. 1798—1855 йилларда яшаб ижод этган машҳур шоир ҳаёти ва шеърияти борасида кечани олиб борган Мирослова Кассова батафсил тўхталиб ўтди.

Республикамиздаги Польша миллий маданий марказининг кўпгина вакиллари шоир қаламига мансуб шеърлардан ўқишди ва қўшиқлар ижро этишди.

— Ўзбекистонда кўпгина полшаликлар яшаб меҳнат қилиб келишади. Марказимизнинг ҳам 100 га яқин аъзоси бор. Биз ҳам ойда икки марта турли қизиқарли ва долзарб мавзуларда тадбирлар ўтказиб турамиз, — дейди биз билан суҳбатда шаҳримиздаги Польша миллий маданий марказининг раиси Александр Левинский.

Қизиқарли ўтган кечада республикамиздаги Литва, Озарбайжон, Арманистон ва бошқа миллий маданий марказ фаоллари ҳам иштирок этишди.

Эркин ЭСИРГАДИЕВ.

* Қиш тайёргарликни ёқтиради

МУАММОЛАРГА ҚАРАМАЙ

ҲАЛИ қиш келишига эрта бўлса ҳам салқин тушиб қолди. Бир сўз билан айтганда бу давр шаҳримизда қишга тайёргарлик ишлари айни қизиган вақт ҳисобланади. Хўш, бу борада пойтахт корхона ва бирлашмаларида қандай ишлар олиб борилмоқда? Мутасаддилар ишчи ва хизматчиларнинг қишда иссиқ цех ва бўлимларида ишлашларига шарт-шароит яратишяптими? Биз ана шу саволларга жавоб топиш мақсадида шаҳримизнинг энг йирик саноат дарғаларидан бири бўлган Тошкент мотор заводида бўлиб корхона хизматчиларининг қишга тайёргарлик борасидаги ишлари билан яқиндан танишдик.

Бирлашма мустақиллигимиз шарофати билан эндигина тикланаётган корхоналар ҳисобига киради. Корхона 5 гектар жойни эгаллаган бўлиб, айни пайтда бу ерда йиғув, механика, асбобсозлик, ностандарт цехлари ва маъмурият бўлимлари ишлаб турибди. Бирлашмага қарашли ётоқхонада эса бугунги кунда корхонада ишлаётган ёш ишчилар истиқомат қилишмоқда.

— Корхонага қарашли иккита қозонхона мавжуд, — дейди биз билан суҳбатда бош муҳандис ўринбосари Александр Пенаев. — Улар асосан газда ишлаб, ҳозирги кунга келиб тўла ҳолга келтирдик. Газ бўлмай қолганда ёки унинг босими тушиб кетган тақдирда бу қозонхоналар мазут ёнилғисида ҳам ишлаши мумкин. Шунинг учун корхона ҳудудига 350 тонна мазут ёнилғисини олиб келиб қўйдик.

Корхонани электр қуввати билан таъминлаш 100 фоизга бажарилди. Бунда бирлашма энергетикларининг ҳиссаси катта бўлди. Улар иссиқлик ҳайдайдиган насосларни бирма-бир кўриб чиқиб, таъмирланадиганини қайта тиклашди. Ишдан чиқа бошлаган электр жиҳозлари янгисига тўла алмаштирилди. Айниқса иш мобайнида симларнинг баъзи бир очилиб қолган жойлари техника хавфсизлигига риоя қилган ҳолда таъмирланади.

Ҳозир бирлашмада 18 кишидан ташкил топган махсус таъмирлаш бригадаси ишлаб турибди. Уларга бошқа бўлим ва цехларнинг мутахассислари ҳам ёрдам бермоқда. Шу кунгача иссиқлик ўтадиган труба, батарея ва бошқа жойлар ювилиб тайёр ҳолга келтирилди. 4 та катта насослар қайта текширилди.

Мавжуд томларнинг яроқсиз ҳолга келганларини қайтадан ёпиш ишлари ҳам бошланиб кетди. Бу ишни хўжалик ҳисобидаги «Шарқ» ишлаб чиқариш маркази ишчи ва хизматчилари бажаришмоқда. Улар ишни шу йилнинг 1 сентябридан бошлашган эди. Шунга қарамасдан марказ ишчилари шу кунгача анча ишларни амалга ошириб қўйишди. Улар томларнинг чакка ўтаётган жойларини аниқлаб, уни тузатишни қисқа муддат ичида бажаришни таъминламоқдалар.

Шу билан бирга корхонада қишга тайёргарлик бўйича муаммолар ҳам йўқ эмас. Масалан, ойнани олайлик. Қишга тайёргарликни бусиз тасаввур қилиб бўлмайди. Хона ёки цехни иситиш учун ҳамма иш қилинган бўлса ҳам унинг ойнаси синган бўлса бас. Чунки кўплаб иссиқлик ташқарига чиқиб, сарф бўлади. Ёки уй умуман исимайди. Ҳозирги кунда ўша ойна масаласи корхонада кўндаланг бўлиб турибди. Шунинг учун бирлашма биноларида синган ойналарни ўрнатиш ва эшикларни таъмирдан чиқариш режаси ҳали ярмига ҳам етгани йўқ. Қиш эса тобора яқинлашиб келмоқда.

Бундан ташқари собиқ Иттифоқ республикаларидан олиб келинадиган хом ашё маҳсулотлари ҳам корхонада кундан-кунга танқис бўлиб бормоқда. Бу йил Свердловскдан 1000 та насосларда ишлатиладиган камарлар олинмади.

Юқоридаги муаммоларга қарамасдан бирлашма қишга тайёргарлик ишларини сусайтирмаган ҳолда олиб бормоқда. Корхонага қарашли ётоқхонани қишга тайёрлашда олиб борилган ишлар ҳам фикримизнинг далилидир. Бирлашма ишчилари шу йил 15 октябргача бирлашмани қишга тайёрлаш ишларини ниҳоясига етказиш ниятидалар.

Ғулом ЮСУПОВ.

Одобнома

* Пиру бадавлатларимиз

БАХТИ БАРКАМОЛ АЯ

ФАРОҒАТ ая ҳар куни саҳарда ўрнидан туриб, ҳовлида куймаланади.

— Ҳеч тинчимайсиз-а, ойижон, — хижолат бўлади келини Гулнорахон. — Ахир қанча иш бўлса мендан, келинингиз Марғубахондан ортмайди-ку. Қолаверса невараларингиз дастёр бўлиб қолишди.

— Менга бунчалик қайишаётганингиз учун раҳмат болажоним, — дейди ая мамнун бўлиб. — Эрта туришга одатланиб қолганман. Кейин ҳовлини саранжом-саришта қилишга қарашиб юборсам куни билан табиатим равшанлашиб юради. Ҳаракатда-баракат, деб шунга айтишса керак-да. Хўп, бўлмаса набираларимни уйғотай, ҳадемай мактабга борадиган вақт бўлиб қолади...

Бу хонадондаги ҳар бир кун қайнона-келинлар ўртасидаги ана шундай тотувлик, самимий муносабат билан бошланади. Саксон ёшни қаршилаган Фароғат ая бир-биридан одобли ўғил-қизлари, келинлару невара-лар даврасида бахтли умр кечираётганига шукроналар айтади. Ахир шундай кунларга осонликча эришилдими. Оғир уруш йиллари жангчиларимиз учун кунларни тунларга улаб иссиқ кийим-бош тикканлари, норасида болаларига бир бурда нон излаб, дўконма-дўкон югурганлари ҳали кўз ўнгидан нари кетгани йўқ.

— Бахтимиз бор экан, етти фарзандни вояга етказиб, илмлик қилиб эл-юртга қўшдик, — деди ая биз билан суҳбатда. — Болаларимнинг отаси Миромил домлани бутун Тошкент танирди. У киши умр бўйи ёшларга илм бердилар, эл ўртасида маърифат тарқатдилар. Шу меҳнатлари эвазига Ўзбекистонда хизмат кўрсатган ўқитувчи, деган фахрий унвонга сазовор бўлдилар. Минг афсуски, фарзандларининг бугунги бахту иқболини кўрмай кетдилар...

Миромил ака ўғил-қизларининг ахлоқли-одобли бўлиб вояга етишлари, айниқса илм эгаллашларига алоҳида эътибор берди. Эски шаҳардаги ҳовлида катта боғ бўлиб, ҳовлининг ўртасидан ариқ оқиб ўтарди. Миромил ака бўш вақт топди дегунча боғда куймаланар, ўғилларини ёнига чақириб, уларни ишга ўргатарди. Фарзандлари кимлар билан дўстлашаётгани ҳам отанинг эътиборида эди. «Ўқинглар, болаларим, — дерди у насиҳат қилганда. — Ўқиган киши ҳеч қачон кам бўлмайди. Бир-бирингиз билан доим иноқ яшанглар, қори кетса ҳам музи кетмайдиган гап гапирманглар. Бирорта одам Сизлардан ранжимасин. Агар биров ёрдам сўраб мурожаат қилса қўлингиздан келганини аяманг. Имоним комил, вояга етганингларда кимнинг фарзандисиз, деб сўрашса фалончининг, дейишдан уялмайсизлар. Мендан Сизларга мерос бўлиб қоладиган бойлик мана шу».

— Умр йўлдошим билан бирга қилган саъй-ҳаракатларимиз бекорга кетгани йўқ, — деди Фароғат ая суҳбатни давом эттириб. — Ҳозир мендек бахтли она бўлишни кўпчилик орзу қилса керак. Ҳамма фарзандларим уйли-жойли, эл хизматига ҳозиру нозир инсонлар бўлиб етишган. Тўнғич фарзандим Раънохон шифокор. Ўғилларим Дилшод физика-математика фанлари номзоди, доцент. Тўлқинжон техника фанлари доктори, профессор, Тошкент кимё-технология институтининг ректори. Яқинда халқаро олийгоҳлар Фанлар академиясининг академиги этиб сайланди. Тўлқинжон Миркомилов Анқарада бўлиб ўтган турк дунёси олийгоҳлари ректорларининг кенгашида иштирок этди. Унинг турк тилида сўзлаган маърузасини қардошларимиз телевидение орқали бизга кўрсатдилар. Ўғлимнинг чеҳрасини кўриб, катта даврадаги сўзларини эшитиб бошим осмонга етди... Ўғилларим Шавкат, Эркин, Шуҳрат ҳам олим. Кенжатойим Темур бўлса муҳандис. Келинларим ҳам ўғилларимга муносиб. Уларнинг тўрт нафари фан номзоди, доцент, икки нафари эса олий маълумотли шифокор. Ҳамма фарзандларим шу юрт бағрида камол топаётганлигидан, катта хонадоним невара-чевараларим билан ҳамиша гавжумлигидан, эшигимиз дўстларга доимо очиқлигидан бахтиёрман. Мустақиллик байрами арафасида яна бир эваралик бўлдим. Бу ўн олтинчиси. Қувончимизга қувонч қўшилди. Янги меҳмонга яхши ният билан Ислом деб ном қўйдик. Шу эварам ҳам эл бошини қовуштирувчи, юртлараро дўстлик уруғини сочувчи пок ниятли инсон бўлиб етишсин, деган орзуни дилга тугиб муҳтарам Президентимиз Ислом Каримовнинг муборак исмларини танладим. Биласиз, оналар барча инсонларга ўз фарзандларидек меҳр билан боқадилар. Меҳри дарёлик шундан бўлса ажаб эмас. Ҳар гал зангори экран орқали Президентимизни кўрганимда, доно сўзларини эшитганимда оналик қалбим жўшиб кетади. Беихтиёр қўл очиб юртимиз бахтига дунё тургунча туринг, мустақиллик меваларини ўз халқингиз билан бирга баҳам кўринг, дея дуо қиламан...

Замонамизга шукроналар айтиб яшаётган Фароғат ая Миркомилова бахти баркамол аёл. Ҳаётда орттирган бой тажрибаси эндиликда набираларини тарбиялашда қўл келаяпти. Ҳатто уйли-жойли бўлиб кетган келинлари фарзандларимиз қайнонамизнинг тарбиясини олсин, деб ўғил-қизларини аянинг олдида қолдириб кетишади.

Ҳар бир ўзбек хонадонида бўлгани каби бу оиланинг ҳам ўз удумлари, одатлари бор. Ҳар йили 30 август куни барча яқинлар, ёру биродарлар табаррук хонадонга йиғилиб, марҳум Миромил аканинг хотирасини ёдга оладилар. Туғилган кунлар ҳам дўстлар даврасида нишонланади. Яна бир ажойиб анъана-мактаб ёшидаги болалар учун танлов эълон қилинган. Йил давомида намунали хулқи билан бошқаларга ўрнак кўрсатган, мактабда яхши ўқишга эришган фарзандга пул мукофоти берилади. Бу йилги танловда Шавкат аканинг қизи Нигора ғолиб чиқди.

— Нигорахон болам жуда муносиб, — деди Фароғат ая дуога қўл очар экан. — Бу «котиба қизим» доим менинг ёнимда, яқин суянчиғим. Унинг номзодини қўллаб-қувватлайман.

Тинч-тотув, сермазмун ҳаёт кечираётган бу оилани Шайхонтоҳур туманидаги «Илғор» маҳалласида яшовчи каттаю-кичик ҳурмат билан тилга олади.

Саъдулла ШОДИЕВ.

● СУРАТДА: **Фароғат ая Миркомилова набиралари даврасида.**

Даврон Аҳмад сурати.

* Шахсий фикр

Устозлар ёди

УСТОЗИ яхшининг шогирди яхши, деган ибратли нақл бор. Қадимдан авлод-аждодларимиз ўқисин, касбкор ўргансин, деб ўғил-қизларини билимли ва ўз ишининг устаси бўлган мулла ва ҳунармандларга шогирдликка беришган. Устозидан яхши ҳунар ўрганган, яхши мулла қўлида таълим олган толибларни устоз кўрган шогирд деб ардоқлаб келишган.

Навқиронлик йиллари устозларимизни эъзозлаб, уларнинг олдиларидан келиб ўтишга уялардик, юзларига тик қарай олмасдик. Улар каби муаллим бўлишни орзу қилардик. Ҳозир ҳам шаҳид бўлган устозларнинг қабрини зиёрат қилиб, тирикларининг ҳолидан хабар олиб турамиз.

Мактаб фаолиятини 30—40-суронли йиллардан бошлаб, кунни тунга улаб, ёзнинг жазирамасию, қишнинг қировли кунлари билан ҳисоблашмай, роҳат кўрмай ўтган, набира, эвара ва чевара суйган нуроний оқсоқолларни кўрсам, тўғриси, меҳрим жўшиб, кўзимга ёш оламан. Бунинг боиси, улар бизларни ўқитган, оқ-қорани танитган фидойи устозлардир.

Шаҳримизда истиқомат қилаётган Мансур ота Мирзаев, Ўрозбой Нишонбоев, Шокирхон Афзалов, Исоқ Раҳматуллаев, Мирazиз Раҳимов, Карим Жўраев каби устозлар бизларга ҳаёт сабоғини ўргатган фидойи муаллимлардир. Уларни бот-бот эслаб туриш биз учун ҳам қарз, ҳам фарз. Шундай кекса устозларнинг ёш муаллимлар билан учрашув кечаларини, байрам кунларини ўтказиб, тарихий маълумотлар тўпласа, уларга иззат-ҳурмат кўрсатиб турилса нур устига аъло нур бўлур эди. Шунингдек, 30—40 йил ёшларни ўқитган, алоҳида фидойилик кўрсатган устозларни ёд олиб, шодиёна кунлари уларни совғалар билан тақдирлаб борилса, устоз муаллимларнинг эл-улус олдидаги обрў-эътибори янада ошган бўларди.

Қидирбой ТЎЛАБОЕВ,
олий тоифадаги ўқитувчи.

МОВАРОУННАҲР халқларининг йирик вакиллари ўз ижодиётлари билан бутун дунёни баҳраманд қилиб, инсон қалбига яхшилик, мазмунли ҳаёт уруғини сепиб, сайқал берганлар. Абу Наср Форобий, Абу Райҳон Беруний, Юсуф Хос Ҳожиб, Аҳмад Югнакий, Рудакий, Абулқосим Фирдавсий, Маҳмуд Қошғарийлар каби замондошлар бири ижодиётини иккинчиси тўлдирган. Мана шу олимлар билан ҳамнафас Ибн Сино ҳам яшади ва ижод этди..

Ибн Сино инсоннинг нақадар нозик умр эгаси эканлиги, уни асрамоқ зарурлигини таъкидлайди. Шу сабабдан бўлса керак у руҳшунослик илмига алоҳида эътибор берди. Уни «Рисола фи-ал нафс» (нафс тўғрисида). «Рисола дар реваншекоси» (руҳият тўғрисида), «Китоб ал-таъбир» (тушни йўйиш китоби), «Китоб ал-Муҳжит» (жон-руҳ ҳақида) китобида акс эттирди. Ибн Синонинг руҳиятшунос бўлишига асосий сабаб Шарқ мамлакатлари олимларининг руҳиятшуносликка доир асарларни, жумладан Арастунинг «Жон ҳақида» асарини синчиклаб ўрганиши уни тиббиёт соҳасида қўллаши, ёш авлодни тарбиялашнинг дастлабки эшиги руҳшунослик эканлигини асослаб бериши эди.

Ибн Сино тил ва уни грамматикасига алоҳида эътибор берди ва тил ҳақида учта қасида ёзди. Уларда ҳали кўпчиликка аён бўлмаган сўзларни ишлатди. У бу манбани Абу Мансур ал-Азҳарийнинг «Таҳзиб ал-луға» китобидан фойдаланди. Абу Али ўзининг тилга бўлган муносабатини «Лисон ал-араб» асарида баён этган. Унинг ижодиёти, инсон камолоти учун зарур булган пандномалари, насиҳатлари ёшлар тарбияси учун муҳимдир. Пандномалари уни шеърларида, тиббий достонларида ҳамда йирик асарлари ҳисобланмиш «Тадбири ал-манозил», «Одоб ҳақида» кабиларида ўз ифодасини топган.

* Мозийга бир назар

ДИЛЛАРНИ БАНД ЭТГАН ПАНДЛАР

Ибн Синонинг пандномалари қуйидаги мавзуларни қамраб олади: Ота-она бурчи фарзанд тарбияси: ватанни суймоқ, саломатлик, илм-маърифат, одоб-ахлоқ муносабатлари, касб-ҳунар эгаллаш ва инсон руҳини поклаш. Олим «Тадбири манозил» асарида ота-она бурчи ва вазифасига 3 бобни бағишлади. У отага атаб шундай панднома ёзди: «Ота обрўли бўлиш учун уйланишдан олдин маълум маблағга эга бўлсин. Оиласига меҳрибон, талабчан, уни бирор нарсага муҳтожлигини сездирмай, бажарган ишини миннат қилмасин.

Оталик ҳикмати нимадир, билсанг,

Бор-йўғини фарзандга бермак беминнат.

Ота ўз фарзандига шундай от қўйсинким, у ўз оти билан фахрлансин. Токи ундан уялмасин ва яхши тарбиячи топсин».

Аллома оилада онанинг ўрни ҳақида шундай ёзади: «Онанинг меҳри чексиз, фарзандидаги камчиликларни кўрмай қолиши мумкин Шунинг учун фарзандга тарбиячи ёллаши шарт. У қуйидаги фазилатларга бой бўлсин: мустаҳкам хулқ, тарбиячилик усулини билган, амалиётда намуна бўлиши, андишали, болага чексиз ишонч билдириш». Ибн Сино бу билан онанинг оилада ўрнини пасайтирмоқчи бўлмади, балки болани тўғри йўлга етакловчи онага ҳамроҳ зарур деб қаради.

Ибн Сино «Тадбири ал-манозил» асарининг бир бўлими — «Афсофий бекҳарин занҳо» («Аёлларга хос сифатлар»)ни аёлларга бағишлади: «Аёл билим эгаси бўлсин, уятчан, шармҳаёли, иболи бўлсин, ўз эрини севсин, фарзанд кўриш ва туғиш орзусида бўлсин. Эрига бўйсунувчи, меҳрибон ҳамроҳ бўлсин. Андишали, фаросатли бўлсин. Ўз аёллик бурчини унутмасин, оналик шаънига доғ туширмасин. Ошхонани яхши кўрсин, тежамкор, саранжом-саришта бўлсин. Ўздаги олий сифатли фазилатлари билан эри ва оила аъзоларини тарбияласин».

Оила инсон яратувчи ва вояга етказувчи кичик маскан. Мана шу киндик қони тўкилган оила яшаган маскани унинг ватанидир. Ватанни ардоқлаш шу қадар зарурки, у доим қалб тўрида бўлиши лозим.

Ибн Сино пандномалар баён қилишида жуда эҳтиёткорлик зарурлигини таъкидлайди. «Роҳи насиҳат» асарида насиҳат қилишдаги эҳтиёткорлигини қуйидагича таъкидлайди: «Инсон ўз баданидаги ярага қандай эҳтиётлик билан муомала қилиб, яра қонини секинлик билан ювса, насиҳат олувчи кишига ҳам шундай муомалада бўлиш шарт».

Аллома тарбиячининг қандай фазилат эгаси бўлсин деган саволга болани 6 ёшдан бошлаб фақатгина ростгўй, доно, одил, озода кийинган, хушмуомала ўқитувчига топширишни тавсия этади. Шундан келиб чиқиб ўқитувчилик касбига бир қанча талабларни қўяди. Жумладан, муомаладаги босиқлик, берилган билимни қандай ўзлаштираётганини кузатиб бориш, ўқитиш жараёнида турли-туман усуллардан фойдаланишдаги фаолиятга эга бўлиш, ўқувчининг якка хусусиятларини ўрганиб, унга нисбатан муомалада бўлиш, нутқдаги мукаммаллик, ўқитиш жараёнида болаларни тарбиялаб бериш.

Ибн Сино ахлоқ ҳақида пандномаларидаги энг юксак сайқал берган сифатлар жуда кўп. Унинг шогирди устозига шундай мурожаат қилди:

«Барча инсоний сифатлардан энг аълоси қайсидур!»

— Адолат, — жавоб берди устоз, — адолат ҳиммат ва саховатнинг негизидир. Адолат барча руҳий кучларга алоқадор. Шунинг учун сиз ҳар бир инсонга адолатли бўлингиз.

Инсон қалбига нур сочувчи ғояларни ўрганиш оқибатида Ибн Синонинг қандай инсон эканини унинг асарларини мутолаа қилиб англаш мумкин. Ўтмиш ота-боболаримизни ижодиётини ўрганиб, инсонни доимо яхшилик қилишга ундашга ўз иродасини бўйсундирган инсон нақадар буюк.

Ойша ҲАСАНБОЕВА,
Низомий номли Тошкент Давлат педагогика институтининг доценти.

* Маданият хабарлари

Бобурхонлик кечаси

ТОШКЕНТ Давлат университетининг Маданият саройида таниқли давлат арбоби, мутафаккир, шоир ва аллома Заҳириддин Муҳаммад Бобур таваллудининг 510 йиллигига бағишланган илмий-амалий ва адабий анжуман бўлиб ўтди. Буюк алломанинг руҳини шод этиш учун залга таниқли олимлар, шоирлар, санъаткорлар йиғилишди. Анжуманни университет проректори, адабиётшунос олим Бегали Қосимов кириш сўзи билан очди.

Адабиётшунос олима Сабоҳат Азимжонова, доцент Ҳасанхўжа Муҳаммадхўжаев, профессор Аҳмад Алиев, Ўзбекистон Республикаси Фанлар академиясининг мухбир аъзоси Азиз Қаюмов, Беруний мукофотининг лауреати Абдуқодир Ҳайитметов, жўғрофия фанлари доктори Раҳмонбек Раҳимбеков ва Ўзбекистон халқ шоири Муҳаммад Али XV асрнинг буюк саркардаси шоҳ Бобур ижодининг мукаммал олами ҳақида ўз фикрларини баён қилдилар.

Гулсулув ҚОСИМОВА,
ТошДУ талабаси.

Тошкентда «Хива сайли»

ШУ йилнинг ноябрь ойида Комилжон Отаниёзов номидаги «Лазги» давлат ашула ва рақс дастасининг ташкил топганига 25 йил тўлади.

«Лазги» дастаси таркибига кирган ёш ва таниқли санъаткорлар ижросидаги хоразм халқ қўшиқ ва жозибадор рақслари, тожик, озарбайжон, туркман, қозоқ, ҳиндларнинг миллий маданияти намуналари унга катта шуҳрат келтирди, чорак асрлик тарихи мобайнида нафақат Марказий Осиё, балки қатор хорижий мамлакатлар, жумладан, Тунис, Марокко, Бельгия, Ҳиндистон, Эфиопия, Иордания, Швеция, Япония, Туркия, Россия ва Украинада ижодий сафарларда бўлиб, мухлислар олқишига сазовор бўлди. Айни кунларда эса улар 25 йиллик тўйларини муносиб кутиб олиш саъй-ҳаракатида юрибдилар. Яқинда Халқлар дўстлиги саройининг муҳташам биносида намойиш этилган «Хива сайли» номли дастур улар учун янги концерт мавсумининг дебочаси бўлди. Санъатсеварлар дастанинг бадиий раҳбари, республика мақомчилар қўригининг совриндори, Ўзбекистонда хизмат кўрсатган артист Раҳматжон Қурбоновнинг шўх ва сержило қўшиқлари, Ўзбекистонда хизмат кўрсатган артист Гулсара Ёқубованинг ширали овози ила ижро этган хоразмликларгагина хос сероҳанг «айтишув»ларидан, рақкосаларнинг нафис рақсларидан баҳраманд бўлдилар.

Гулноза ИЛҲОМОВА.

Тасаввурларини бойитишди

БОЛА, у ўзининг беғубор қалби билан дунёни ўзича англайди, тасаввур этади, бўлиб ўтаётган воқеаларни эса болаларча содда қалб билан тўғрилашга ҳаракат қилади. Усмон Носир номли болалар маданият ва истироҳат боғида бўлиб ўтган «Дунё болалар нигоҳида» деб номланган асфальтга расм чизиш бўйича кўрик-танлов яна бир бора мурғак қалбларнинг бу она заминга бефарқ эмасликларини исботлади.

Мактаб ўқувчилари, санъат мактабларининг расм синфи тарбияланувчилари, маданият саройларининг тасвирий санъат тўгараклари машғулотларида қатнашаётган болалар томонидан асфальтга туширилган расмларда она табиат, борлиқ, Қуёш ва Ер, одамлар акс эттирилди. Иштирокчиларга турли совғалар топширилди.

«Қўшиқларда табиат тафти»

УСМОН Носир номидаги маданият ва истироҳат боғида «Қўшиқларда табиат тафти» деб номланган кеча бўлиб ўтди. Ўзига хос кўрик сифатида ташкил этилган мазкур тадбирда шаҳримиздаги мактаб бадиий ҳаваскорлик жамоалари, маданият уйлари қатнашчилари, мактабгача тарбия муассасаларининг дасталари она табиат, қушлар, гуллар ва гўзал гўшалар ҳақидаги куй ва қўшиқлари билан иштирок этдилар. Куз неъматларидан ташкил этилган кўргазма ҳам дам олишга ташриф буюрганларда катта таассурот қолдирди.

Ғолиблар боғ маъмурияти томонидан таъсис этилган совғаларни олишга муваффақ бўлдилар.

Салим СИДДИҚОВ.

* Маънавий қадриятларимиз

МАЪРИФАТ ПУЛГА СОТИЛАДИМИ?

ҲОЗИРГИ кунда газета ва журналлар ёки транспортда фойдаланиладиган ойлик йўл карточкалари сотиладиган дўкончаларнинг китоб дўконларидан фарқи қолмади деса ҳам бўлади. Қайси бир кичик дўкончага кирманг энг камида 10 та китоб савдога чиқарилганини кўриш мумкин. Бундай китобларнинг катта қисми республикамиздан ташқарида чоп этилган. Шунингдек, сўнгги пайтларда шаҳримизнинг одам гавжум бўладиган бозорлар, савдо расталари, метро бекатларига кириш каби жойларда китоб савдоси уюштирилиши ҳам одатга айланди. Бунинг сабаби нимада? «Тошкент китоб савдо» ташкилотининг дўконлари китобларга тўлиб кетганиданмикан бу? Шундай дейдиган бўлсак, айрим дўконлардан тополмаган китобингизни кўча-кўйда бемалол топишингиз мумкин-ку? Англагандирсиз, ҳа, гап китоб савдогарлари, йўғе, чайқовчилари устида боряпти.

Навоий номли театр майдонида деярли ҳар куни китоб савдоси ўтказилади. Шаҳримиз дўконларидан бу ерга келтириб сотиладиган китобларнинг нархи у қадар юқори эмас, бемалол сотиб олса бўлади. Масалан, таниқли шоир Эркин Воҳидовнинг «Яхшидир аччиқ ҳақиқат» китобининг нархи 15 сўм. Аммо худди шу китоб Амир Темур хиёбони бекатидаги шаҳар маълумотномаси бериладиган жойда ҳамда Низомий номли педагогика институти ёнида 80 сўмдан сотилмоқда. Буни қандай тушуниш мумкин?

Мустақил Ҳамдўстлик Давлатлари, асосан Москвада чоп этилган китобларнинг нархи юқорилигини тушуниш мумкин. Уларни бу ерга келтириш сарф-харажатсиз бўлмайди. Аммо ўзимизда нашр этилаётган китобларни савдога чиқариш учун у қадар катта харажат талаб қилинмайдику. Китоб чайқовчилари ҳам анойи кишилар эмас, тез сотилиб кетадиган китоблар билан иш қилишади. Айтайлик, Ўзбекистон халқ шоири Абдулла Ориповнинг «Ҳикмат садолари» шеърлар тўплами китоб дўконларини айланиб ўтиб, кўчаларга ўрнатилган кўчма пештахталар, турли кичик дўкончаларда 70 сўмдан сотилди. Шундай экан, бу китобнинг асл нархини ким ҳам биларди. Шундай китоблар ҳам борки, улар китоб дўконларида сотилаётганига қарамай кўчаларда дўкондагига нисбатан икки баробар қиммат нархда сотилаётир. Бундай сурбетлик кимга керак бўлиб қолди экан?

Чайқовчи деганда қимматбаҳо кийим-кечак, турли буюмларга истаганча нарх қўйиб сотадиган кишилар тушуниларди. Афсуски, улар энди инсоннинг маънавий бойлиги бўлган китобларга ҳам қўл уришибди. Бу ўзбошимчаликнинг пайини қирқадиганлар бормикан?

Абдумалик АБДУРАҲМОНОВ.

* Нуқтаи назар

ЧАҚИМЧИЛИК УЧУН ШИРИНЛИК

ИНСОНГА хос бўлган ақл-идрок ҳам, фаҳм-фаросат ҳам унинг табиатига яраша берилади. Ўз вақтидаги тўғри тарбия ундаги яхши одамийлик хислатларини кўпайтиради. Бепарволик, нотўғри тарбия эса, аксинча.

Боланинг табиати жуда қизиқ бўлади. У атрофга мурғак тасаввури билан қарар экан, кўп нарсани ўйламасдан, аниқроғи тушунмасдан қилади. Шундай пайтларда катталар уларга билмаганини ўргатиши керак.

Бир куни жуда ғалати воқеа содир бўлди. 5 ёшли Шаҳноза синглиси Дилнозанинг қум устида ўйнаётганини кўриб, уни турғазиш ўрнига, чопиб бориб кир чаяётган аясига айтди. Аяси Дилнозанинг қум ушлаган қўлларига урди. У чинқириб йиғлади. Шаҳноза эса хурсанд бўлгандай четда қараб турди. Аяси қум ўйнагани учун Дилнозага конфет бермади. Уникиниям опаси Шаҳноза олди. Чақимчилиги учун аяси уни тақдирлади.

Кунлар ўтди. Шаҳнозанинг аяси билан бувиси ўртасида арзимаган гап қочди. Аяси Шаҳнозанинг олдида эътиборсизлик билан бувисини ёмонлади. Бувиси билан чой ичиб ўтирганларида эса у конфет берди. Шаҳноза оғзига нима келса, гапирди. Унинг гапларига ишониб, қайнона келинидан қаттиқ хафа бўлди. Лекин набирасининг гап ташигани учун ҳеч нарса демади, балки у ҳам конфет билан сийлади. Шунинг устига келиб қолган Шаҳнозанинг аммасига бувиси эшитган гапларни гапириб берди. Аммаси тушунган экан: «Шу боланинг гапига ҳам ишонасизми, ойи, ёшда, оғзига нима келса гапираверади», деб бувисини юпатди. Кейин Шаҳнозанинг чақимчилик қилгани учун уришди. У йиғлаб аясининг олдига кириб кетди. Қизи йиғлаганини кўриб, унинг жаҳли чиқди. Орада катта жанжал бўлди. Ёш қизчанинг гапига қулоқ солиб, кап-катта одамлар сен-менга бордилар...

Чақимчилик инсон хулқидаги энг ёмон иллатдир. Гап ташиш, бировни бировга ёмон кўрсатиш кишилар орасидаги илиқ муносабатни йўқотади. Нафақат болалар, балки катталарга ҳам хос бўлган бу одат туфайли қанча-қанча одамларнинг бир-бирларидан кўнгли қолади, диллари озор чекади. Уларнинг ҳаммаси болаликда берилган тарбиянинг қай даражада бўлганлигига боғлиқдир. Агар фарзанднинг қилган хатосини ота-она вақтида тузатса, ҳар хил гапларни гапирмасликни, катталарнинг суҳбатига қўшилмасликни, уларни ҳурмат қилишни ўргатса, бола қалби пок, одамларни севувчи, ҳар хил фисқи-фасод гаплардан йироқ, оқил инсонлар бўлиб етишишади. Шундай экан, фарзанд ҳамиша ота-она назоратида бўлмоғи лозим.

Назира ҚУРБОН қизи.

* Хоҳ ишонинг, хоҳ...

НОНУШТАГА... ШИША ИДИШ

ҲИНДИСТОНЛИКЛАР доимо аҳли жаҳонни оламшумул кашфиётлари, қадимий маданияти, урф-одатлари, эҳтироси-ю ҳайратомуз хатти-ҳаракатлари билан ўзларига жалб этиб келганлар. Кейинги пайтларда мамлакат аҳолиси ўртасида янги ишқибозлик — қандай қилиб бўлмасин ном чиқариш, энг асосийси, «Гиннеснинг рекордлар китоби»дан ўрин олиш учун ўзини минг хил кўйга солиш ҳоллари пайдо бўлган.

Масалан, пукалик Шридхар Пиллан чап қўли тирноқларини 4 метргача ўстиришга эришган бўлса, танжавурлик Жагдамба сочининг узунлиги 6,4 метрга етади.

«Гиннеснинг рекордлар китоби» одамларнинг ақлу хушини шунчалар олиб қўйганки, «Нэшил геральд» газетасининг маълумотларига қараганда, кутубхоналардан ўғирланаётган китоблар орасида у биринчи ўринни эгаллайди.

1990 йили Ҳиндистонда ўзларининг «Лимка рекордлар китоби»ни таъсис этдилар. Маҳаллий аҳоли ўртасида у шунчалар шуҳрат қозондики, нашр нусхаси бўйича у мана ман деган асарларни ортда қолдириб кетди. Ва сўзимиз ниҳоясида унга киритилган натижалар билан танишайлик.

Пуна шаҳрилик 30 яшар Дхананжай Кулкорни лондонлик томошабинлар олдида 2 килограмм шиша еди. Улар қаторида стаканлар, қадаҳлар, лампочка ва бошқа шиша идишлар бор. Шуниси эътиборга моликки, Кулкорни муқаддам тўрт ярим соат ичида 194 пиёла чой ичиб, Пуна ва Бомбей оралиғидаги 180 километр масофани бир суткада югуриб босиб ўтиб, сўнгра Ҳиндистон тиббиёт уюшмаси биноси олдига келиб 65 та уйқу дорисини ичиб 35 соат бир оёқда тура олгани билан ҳам шуҳрат қозонган.

57 ёшли Шаярам исмли шахс эса ўзининг рақибини роппа-роса юз соатга ортда қолдириб 360 соат давомида тинмай гапириб турган.

Керала штати фуқароси Велауддин эса бир ой давомида ўта заҳарли илонлар солинган шиша қафасда яшаш билан одамларни ҳайратга солди.

Шон-шуҳрат, машҳурликка эришиш кишиларни не кўйларга солмайди дейсиз!

Шуҳрат ЗОКИРОВ тайёрлади.

Келажагимиз—мактабда

Сулола муаллимлар маскани

ЯККАСАРОЙ туманидаги 127-ўрта мактаб пойтахтдаги тўнғич билим масканларидан бири ҳисобланади. Жамоа айни кунларда шу даргоҳнинг 60 йиллик тўйига тараддуд кўрмоқда. Билим даргоҳининг собиқ биринчи ўқувчиси, моҳир муаллим, меҳнат кексаси Пўлат Мажидов ўз хотираларини биз билан ўртоқлашди.

— 1933 йил охирида 1-синфга ўқишга борганимда, — деди у — мактаб шу ерлик Ҳолбуви холанинг ҳовлиларида ташкил бўлганди. Дастлаб тўрт йиллик мактаб бўлиб, 5-6 ўқувчи билан ўқиш бошланган. Бошланғич синфни битирган ўқувчилар ўша жойдаги қўшни 26-мактабга юқори синфда таълим олиш учун жўнатилларди. 6 ойдан сўнг Ростовдан кўчириб келтирилган ҳарбий завод (ҳозирги Тошкент машинасозлиги заводи)да иш бошладим. Ёшликдан муаллимликка бўлган ҳавас 1942 йилда мени Тошкент педагогика техникумига етаклади. У ерда 2 йил ўқигач, 1944 йил ўзим таълим олган Қушбеги мавзесидаги 4-мактабда бошланғич синфларга дарс бериш учун йўлланма олдим. Бошланғич синфларда дарс бериб юриб олий таълим олиш мақсадида Низомий номли педагогика институтининг кечки бўлим тил-адабиёт факультетига кирдим ва ўқишни давом эттирдим.

Ўша кезлари мактабда боройўғи 6 та ўқитувчи бўлган ва маҳаллада ҳам шулар энг саводхон кишилар ҳисобланган. Ҳашар йўли билан мактаб ҳовлисида яна бир синф хонаси ва ўқитувчилар хонасини қуриб битказганмиз. 1950 йилда билим даргоҳи 127-тўлиқсиз ўрта мактаб бўлди. Тошкент зилзиласидан сўнг янги тўрт қаватли бинога кўчиб ўтдик. Янги бинода иш бошлагач, хизматларим эвазига менга «Халқ маорифи аълочиси» нишони берилди ва 1968 йили ўқитувчиларнинг II йиғинида иштирок этиш шарафига муяссар бўлдим. Шу йили мактабимиз ўрта мактабга айлантирилди ва дастлабки қалдирғоч битирувчиларга ҳаётга йўлланма берилди. Мана чорак асрдирки, билим даргоҳи кўплаб битирувчиларни катта ҳаётга тайёрламоқда.

1983 йил бизга мавзенинг баҳаво жойидан янги бино қуриб берилди ва унда рус, ўзбек болалари таҳсил ола бошлашди. Мен эса 42 йилдан зиёд шу жойда ишлаб қарилик нафақасига чиқдим. Лекин бирор кунимни болаларсиз, мактабсиз тасаввур қилолмайман. Мактабга ҳам тез-тез чақириб, маслаҳат сўрашади, ўқув-тарбия ишида ёшларга йўл-йўриқлар кўрсатаман.

Ҳа, Пўлат ака чиндан ҳам ўз касбининг фидойиси. У кишининг шарафли ишини эндиликда фарзандлари Муҳтабар ва Мукамбарлар давом эттириб, мазкур даргоҳда бир неча йиллардан бери тил-адабиёт фанидан дарс беришаяпти. Шу ўринда Пўлат аканинг маҳалла ҳаётидаги фаолиятига алоҳида тўхталиш жоиз. Қандай маросим бўлмасин, албатта у кишининг маслаҳатисиз ўтмайди. Пўлат аканинг қарийб бутун умри Қушбеги маҳалласи ҳаёти билан чамбарчас боғлиқ. Бундан ярим аср муқаддам шу мавзеда ягона саводхон киши бўлган Пўлат ака ёш боши билан кўпчилик ташвиши-ю, қувончига шерик бўлиб борди. Маҳалла болаларининг саводини чиқариб, устоз номини олди. Мактабнинг шаклланишида бош-қош бўлди, маҳалла комитети раиси вазифасида ишлаб, Қушбеги ва Бошлиқ маҳаллаларининг ободончилигига жон койитди. Маҳалла хайрия жамғармаси ҳамда оталиқ ташкилотлар орқали мактабга ёрдам уюштириб турди. Айни пайтда мактабда 2 минг 200 ўқувчи таълим-тарбия олмоқда.

— Мактабимизда, — дейди биз билан суҳбатда илм даргоҳининг раҳбари Фазлиддин ака Жамолов, — 150 ўқитувчидан 15 фоизи шу ернинг собиқ ўқувчиларидир. Шунингдек, муаллимлар сулоласи ҳам кўпчиликни ташкил этади. Ўқувчиларга пухта билим ва тарбия бериш ва уларни касб-ҳунарга ўргатишга ихтисослашган фанларнинг жорий этилиши яхши самара бермоқда. Шу мақсадда бу йилги ўқув йилидан бошлаб, Низомий номли Тошкент Давлат муаллимлар тайёрлаш институтининг расмнаққошлик факультети билан шартнома тузганмиз. Эндиликда 10-синфдан бошлаб умумтаълим фанлари билан бир қаторда болалар қаламтасвир сирларини ана шу институтда ўрганишади. Жамоамиз шунга ўхшаш кўплаб ютуқларни қўлга киритмоқда. Қутлуғ тўйга собиқ ўқувчиларни ҳам таклиф этмоқчимиз.

Зулфия ДЎСМУҲАМЕДОВА.

Фил хартуми билан йўлида учраган кишини суриб қўяётган пайтда томошабинларга қизиқарли бўлиши учун Ганновердаги ҳайвонот боғининг хўжайини Томас Швид ана шундай хатарли ўйинни ўйлаб топди.

РАТА—ТАСС сурати.

** Биласизми?*

НАШРИЁТНИНГ ИЛК КИТОБЛАРИ

1924 ЙИЛНИНГ охирида Ўзбекистон Давлат нашриёти ташкил этилган эди. Унинг асосий вазифаси мактабларни ўқув дарсликлари билан таъмин этиш эди.

Олдиндан ишга математика дарсликларини ёзишга тажрибаси бўлган ўқитувчилар жалб этилди ва мавжуд дарсликларнинг баъзиларини меҳнат мактаблари дастурига мослаштириб, бирмунча ўзгаришлар билан қайта нашр қилдирди.

◆

1925 ЙИЛДАН бошлаб ўзбек мактаблари учун математикадан араб ҳарфи билан ўзбек тилида дастлабки дарсликлар яратилди. Масалан, М. Одиловнинг биринчи босқич мактабларнинг биринчи ўқув йили учун «Ҳисоб (арифметика) масалалари» дарслиги 1925 йилда яратилди.

Бу китоб (ўзбек билим ҳайъатининг далолати билан) машҳур рус педагогларидан Ланковнинг энг сўнгги усулда ёзилган «Ижтимоиёт асосида ҳисоб масалалари» номли асаридан фойдаланиш йўли билан ёзилди. Ушбу қўлланма ўзбек мактаблари учун ўзбек тилида биринчи яратилган математика дарслиги бўлди.

◆

МАТЕМАТИКАДАН дарслик яратишдаги қийинчиликларга қарамай А. Қаҳҳоров; И. Исломов ва М. Одиловлар томонидан биринчи босқич мактабларининг иккинчи ва учинчи ўқув йиллари учун ҳам 1925 йилда «Ҳисоб масалалари» китоби алоҳида иккинчи ва учинчи бўлим шаклида нашр қилинди.

◆

1926 йилда эса биринчи босқич мактабларнинг тўртинчи ўқув йилида яна юқоридаги муаллифлар жамоаси иштирокида «Ҳисоб масалалари» китобининг 4-бўлими чоп этилди. 1926—1927 йилларда булар айрим ўзгартиришлар билан қайта нашр қилинди.

◆

1927 ЙИЛДА «Ўздавнашр» Т. Н. Қори-Ниёзийнинг «Ҳандасадан (геометриядан) очиқ ҳавода ишланадиган амалий ишлар» қўлланмасини босиб чиқарди. Бу қўлланма 1-босқич шаҳар, қишлоқ мактаблари ҳамда қисқа муддатли таълим-тарбия курслари учун мўлжалланган бўлиб, бунда ўқувчилар учун геометриядан амалий ишлар, геодезия асослари бўйича қисқа элементар билимлар берилганди.

Воҳид ВАЛИЕВ тайёрлади.

** Жиноят жазосиз қолмайди*

МУДИРАНИНГ ҚОТИЛИ КИМ?

ЖАҲОН Обидова кўчасининг 199-уйида наҳорда босқинчилик содир этилди. Бир гуруҳ қуролли кимсалар хонадон соҳибасини ўлдириб, эрини қийин-қистовга олиб уйдан пул ва қимматбаҳо буюмларни олиб чиқиб кетишган. Воқеа содир бўлган жойга етиб келган милиция ва экспертлар ўша куни қанчалик уринишмасин жиноят илдизини топадиган бирор далилий ашёни қўлга киритишолмади. Ўғрилар ҳеч қандай из қолдирмай кўздан ғойиб бўлган эди. Бунинг устига қаттиқ калтакланиб тан жароҳати олган эр, бошига тушган оғир мусибат туфайли ҳаяжонини бир зум босолмас, воқеани тузукроқ тушунтиролмасди.

Нима қилиш керак? Бу сирли фожианинг боши қаерда ўзи? Тугунни топиш учун ишни нимадан бошламоқ керак? Хуллас, бу ишга жалб этилган қидирув гуруҳи олдида мана шундай бир қатор чигал муаммолар турарди...

— Пул топиш керак, пул, — икки гапнинг бирида шу сўзни такрорларди Гулмуҳамедов.

— Нима бало, қиморга бой берганмисан, оғзингдан пул тушмай қолди, — баттар унинг ғашини келтирарди Нажимов.

Гулмуҳамедов асабий унга ўқраярдию, зўр-базўр ўзини босарди. «Ёмон қитмир-да, бу аблаҳ. Мен ўламан десам, у куламан дейди-я. Қани энди эвини топсангда ғажиб ташласанг. Бироқ иложи йўқ-да, Ҳар қалай шу билан қўлим «бутун». Анча чапдаст. Ўлимга ҳам тик бораверади. Яна бунақа синашта ҳамтовоқ топишнинг ўзи бўлмайди-да». Мана шу ўй унинг лабини тишлашга мажбур этарди.

— Хўш, бунинг чорасини топсамчи, — унга синчков назар ташлаб сўрарди Нажимов.

— Кемага тушганнинг жони бир.

Бу сўз замирида «Ўлжа баравар баҳам кўрилади, бир кор-ҳол юз берса жабрини баравар тортамиз», деган маъно борлигини уққан Нажимов айёрона ишшайиб қўярди.

— Ҳадеб таранг қилмай айтақол энди. Бирор мўлжалга олганинг борми, — ҳовлиқиб сўради Гулмуҳамедов.

— Ўйлаб кўриш керак. Ҳарқалай ёғли жой.

— Ким, қаерда?

— Девордаям қулоқ бор, оғайни.

Ҳамтовоқларнинг боши бирикиб ивир-шивир бошланди.

— Қойил. Кимдан билдинг бу жойни, — хурсанд сўради Гулмуҳамедов.

— Узумини е, боғини суриштирма. Лекин олдиндан бир-икки бор «разведка» қилиб кўриш керак. Кейин бу икки киши билан битадиган иш эмас. Шунинг учун яна қўшимча «куч» топиш керак.

Шу куни қатъий аҳдлашилди. Кўп ўтмай қўшимча «куч» ҳам топилди. Тўлаганов ва Рашидовлар шундайлардан бўлиб чиқди...

— Гап шу, эрта тонгда йўлга тушамиз, — деди тўда аъзоларига Гулмуҳамедов уқдириб. — Иш роса соат 6 да бошланади. Худди шу вақтда ўша ерга боришимиз керак. Энди боринглар, хоҳлаганлар бироз мизғиб олиши мумкин.

— Етишга бало борми, — эътироз билдирди Нажимов. — Ҳозир соат тунги бирдан ошди. Яна тўрт соатдан кейин йўлга тушамиз. Ўзимизни дадилроқ тутиш учун қиттак-қиттак қилиб олсак бўлармиди?

Бу гап ҳаммага мойдек ёқиб тушди. Кимдир арақ қидириб кетди. Биров газак тайёрлашга киришди. Нажимов тўда «маликаси» Шомуродованинг ёнига келди. Унга нимадир деди. Кейин иккови қиқирлашга тушди. Ивир-шивирдан ғаши келган Гулмуҳамедов ўзини чалғитиш учун хона деразасини очиб юборди

Қизиқ. Ҳозиргина учиб сўнгган юлдуз кимники экан-а? Гулмуҳамедовнинг бадани бирдан сесканиб кетди. Наҳотки яна жиноятга қўл урса. Ўрганган кўнгил ўртанса қўймас эканда.

— Ҳой хаёлпараст, ойнани беркитсангчи, хонани ўзинга ўхшатиб музлатиб юбординггку, — Нажимовнинг овози эшитилди.

Жаҳл аралаш беркитилган ойна ромлари қарсиллаб кетди. Гулмуҳамедов ўзини чалғитиш учун ошхонадаги шериклари ёнига чиқди. Кўп ўтмай улар стол атрофини тўлдиришди, «Ов»нинг бароридан келиши учун қадаҳ кўтарилди...

Улар келишувга кўра иш кўришди.

Эрта тонгда Муҳаббат опа ва Султон ака уйлари деразаси ойнасининг устма-уст тақиллашидан чўчиб уйғонишди. Эр-хотин бир зум бир-бирларига тикилиб қолишди. Кейин Муҳаббат опа чаққон туриб дераза ойначасини очиб «Ким» деб сўради. Унга жавобан ташқаридан бир қизнинг «Опажон, бу мен», деган ҳаяжонли овози эшитилди.

— Ҳа, қизим, тинчликми, — сўради Муҳаббат опа қизни танимасада, унинг безовта ҳолатини кўриб.

— Опажон, отам ўлиб қолдилар. телефон қилиб олсам майлими?

— Вой бечора-ей, ҳозир эшикни очаман.

Муҳаббат опа шошилиб эрининг чопонини елкасига ташладию, ташқарига чиқди.

«Хўп куюнчак хотиним бор-да. Бир зумда ёниб кетади-я», шундай хаёлда Султон ака беихтиёр стол устидаги соатга кўз ташлади. Энди олти бўлибди. Туришига ҳали эрта. Яна бироз ётса бўлади.

У шу аснода бошини ёстиққа қаттиқ босди. Тонгги ширин уйқу бир зумда элитди.

Муҳаббат опа шоша-пиша дарвозани очди.

— Кира қол, ўргилай қизим. Телефон ҳов нариги уйда.

Шу сўнгги сўзи бўлган бечора аёл, ачиниб-куюниб ёрдамга югурган бу қиз унга ўлим олиб келаётганини қаёқдан ҳам билсин.

Қиз бир-икки қадам босиб ичкари киргандек бўлди. Шу чоқ кутилмаганда Муҳаббат опанинг кўз ўнгида бир шарпа пайдо бўлди-ю, бирдан унинг томоғига чанг солди. Бечора аёл жон ҳолатда қўллари билан бўйнини бўшатишга уринди. Эшикдан кетма-кет кирган иккинчи шарпа унинг қўлларини маҳкам тутди. Учинчиси эса аёвсизларча боши ва юзига милтиқ қўндоғи билан ура бошлади. Гуноҳи нелигини билмаган аёлнинг нафаси ичида қолди.

Босқинчилар ичкарига шошилишди. Ими-жимида бажарилган фожиадан бехабар Султон ака ширин уйқуда эди. Хонада чақмоқ чақнагандек бўлди. Кейин бир зумда ҳаммаёқ ола-тасир бўлиб кетди. Нотаниш кимсалар унинг устига миниб олиб дуч келган ерига уришарди. Кейин унинг юзини ерга қаратиб қўл-оёғини боғлашди. Султон ака безориларнинг башараларини кўриб олиш учун ҳарчанд уринмасин, лекин пешонасининг бир томонига тиралган пичоқ, иккинчи томонига тиралган милтиқдан бошқа ҳеч нарсани кўролмасди.

— Жонингдан умидинг бўлса айт, пул ва тилла буюмлар қаерда туради?

Султон аканинг олдида икки йўл турарди. Бири борини бериб жонни омон сақлаб қолиш, иккинчиси эса... даҳшат... У биринчисини танлади.

— Ҳаммасини айтаман. Майли, нима керак бўлса олинглар, фақат бизга тегманглар, — дея илтижо қилди Султон ака.

Ўғрилар бир зумда ҳаммаёқни ағдар-тўнтар қилиб ташлашди. Керакли нарсаларни жамғариб бўлишди шекилли яна Султон акага дўқ уришди:

— Машинанинг калити қани?

— Чўнтагимда.

Бирдан у кеча уйга қайтгач машинанинг товуш берувчи маҳфий симини улаб қўйганини эслади. Қани энди босқинчилар тезроқ унга яқин борсалар бирдан машина сигнали ишлаб кета қолса.

У ўйлагандек бўлди. Бирдан машина сигнали узлуксиз чалина бошлади. Султон ака қўлини қимирлатиб кўрди. Устида ҳеч ким йўқ. Кўз олдида турган совуқ қуроллар ҳам кўринмай қолди. Аста ўнгланиб қаддини кўтарди. Ҳайрият қўли чала боғланган экан. Зўр-базўр бўшатди. Оёғини ечиб ҳовлига чиқди. Сув қуйгандек жимжит. Ҳеч қандай мудҳиш воқеа рўй бермагандек эди. «Муҳаббат қани? Нега у кўринмайди?» Хаёлига чақмоқдек урилган фикрдан у сергак тортди. «Муҳаббат»лаб аста чақира бошлади. Ҳеч ким жавоб бермагач, овози тобора баландлашиб бақириққа айланди. Ҳовлини ларзага солди.

У телбаларча хонама-хона югурди. Тити-питиси чиқарилган меҳмонхонадаги диван остида ётган ўрин-кўрпаларга кўзи тушди. Ўша томон борса ёстиқлар орасида оғзи боғланган хотини ётарди. Унинг бўйни камар билан чандиб ташланганди. Қўл-оёғи ҳам боғлиқ эди.

Султон ака боғичларни ечиб хотинининг бошини кўтариб хушига келтириш учун уриниб кўрди. Бўлмади. Мажолсиз гавдани ерга қўйиб, сувга югурди. Бу ҳам фойда бермади. Телефонга чопса, у ҳам узиб ташланибди. «Қўшниларни чақириш керак».

Бир зумда ҳовлини одам босди. Тиббий ёрдам ва милиция машинаси етиб келди. Ўша машъум тонгда шифокорлар Султон акага бор гапни айтишди:

— Опамиз оламдан ўтибдилар.

Эрталаб Юнусобод тумани халқ таълими бўлимининг мудири Муҳаббат Назарованинг ушбу фожиали ўлими бутун шаҳарга тарқалди...

— Муҳаббат опангиз билан ўттиз йил турмуш қурдик. Сиз оғзимиз сенга бормади. Муҳаббатхон ўқитувчи, кейин мактаб директори бўлди. Беш йилдан бери туман халқ таълими бўлимига мудиралик қилаётган эди, — деб эслайди Султон ака.

Аслида уйимиз Бодомзорнинг Мингўрик кўчасида бўлиб, фожиа рўй берган ҳовлини эса яқинда сотиб олган эдик. У ерга кенжамиз Азаматни уйлантириш ниятимиз бор эди. Шу ҳовли бўш турмасин деб кечқурунлари овқатдан сўнг опангиз билан ўша уйга борардик. Шу кеча эр-хотин анчагача суҳбатлашиб ўтирдик.

— Дадаси, — деди Муҳаббат опангиз охирида, — эртага сиз ҳам ишдан барвақтроқ келинг. — Набирангиз Усмонбекнинг туғилган куни-я. Меҳмонлар айтиб қўйганмиз. Тағин улар келиб сизни кутиб ўтиришмасин.

Кулишдик. Айниқса Муҳаббатхон яйраб кулди. Одати шунақа эди. Бир нарсадан қувонса яйрабяшнаб кетарди, дилдан куларди. Унинг мана шу қиёфаси кўз олдимдан сира нари кетмайди...

Биз шу ўринда жиноятчиларни номма-ном келтириб, суд ҳукмини қайд этиш билан мақолага нуқта қўйишимиз ҳам мумкин эди. Лекин оқшомхонларни бир аҳил оилани хонавайрон этиб, унинг ошига оғу солган ашаддий жиноятчиларнинг қандай қўлга олингани, қилни қирқ ёрадиган изқуварлар томонидан бу сирли тугун қандай ечилгани қизиқтирса керак, деган хаёлда ушбу фожиа тафсилотини кенгроқ ёритишга ҳаракат қилдик. Қолаверса, бу ҳеч бир жиноят жазосиз қолмаслигини унутаётган кимсаларга ибрат бўлар.

...Изқуварлар олдида мушкул вазифа турарди. Кунлаб, ҳафталаб ўтказилаётган текширув, қидирув, тахмин ва асослар натижасиз чиқаётганди. Бу даврда кимлар шубҳа остига олинмади, қанчадан-қанча одамлар терғаб, сўроқ қилинмади. Ҳамманинг жавоби деярли битта: «Ўлимдан хабарим бор, бундан хабарим йўқ». Наҳотки шундоққина катта йўл юзида жойлашган хонадонда кечган бу фожиадан ҳеч бир кимса хабарсиз қолса. Наҳотки эрталабки соат олтида бу хонадон яқинида турган машина ҳам ҳеч кимнинг эътиборини тортмаган бўлса. Ахир қўни-қўшнилар орасида воқеа содир бўлган соатда ишга, хизматга отланадиганлар бўлиши керак-ку?

Мана шунақа кишилар ҳам аниқланиб, бирма-бир сўроқ қилинди. Хуллас ўша кун, соатда бу хонадон яқинидан ўтган-кетганлар ҳеч қандай енгил машинага кўзлари тушмаганлигини баён этишдан ўзга янгилик айтишмади. Барибир ойни этак билан ёпиб бўлмас экан. Савол-жавоблар орасида кимдир ўша соатда шу хонадон олдида турган енгил машинани кўрганлигини айтиб қолди.

— Машинанинг маркаси, ранги, номерини эслаб қололдингизми? — сўрашди шошиб гуруҳ аъзолари калаванинг учи топилаётганидан жонланиб.

Гувоҳ машинанинг маркаси, рангини эслади-ю, номерига келганда тахминлай бошлади. Лекин у «СИ» ёзуви ва дастлабки икки номери аниқ эсида қолганлигини таъкидлади. Демак машина Сирдарёники. Наҳотки ўғрилар Сирдарёдан келган бўлишса? Ҳарқалай калаванинг учи Сирдарёга бориб тақалган экан, ишни ўша ердан бошлаш керак бўлади. Шу куниёқ гуруҳ аъзоларидан бир нечтаси Сирдарёга жўнаб кетишди.

Айтилган номер, марка ва рангли машинанинг барчаси чийириқдан ўтказилди. Уларнинг ҳайдовчилари сўроқ қилинди. Шунда ҳайдовчилардан бири Тошкентга келганида машинасининг олдинги номерини тушириб қўйганлигини айтиб қолди.

Иш айланиб яна Тошкентга келиб тақалди. ДАН хизматчилари ёрдамга чақирилди. Хуллас, 23 кеча-кундуз ўтказилган тергов сирли изни фош этиш билан якунланди. Ўша куни 199-хонадон дарвозаси олдида тўхтаб турган машина эгаси Ф. Рашидов бўлиб чиқди. Ўша куни унинг машинаси номери алмаштирилган бўлиб, ҳақиқий номери эса «Н 55—75 ТН» экан.

Босқинчилар бирин-кетин қўлга олинди. Мана улар:

Собир Гулмуҳамедов, — 1957 йилда Тошкент шаҳрида туғилган, бўйдоқ. Маълумоти 3-синф. Ҳарбий хизматга мажбур. Ҳеч қаерда ишламаган. 1981 йилнинг 19 июнида Тошкент шаҳар судининг ҳукми билан Ўзбекистон Республикаси Жиноят мажмуасининг 199/1-моддаси билан айбланиб, 11 йилга озодликдан маҳрум этилган. Жазони ўтаб чиққач Ҳамза туманидаги Алиев кўчасида жойлашган 7-уйда истиқомат қилган.

Фахриддин Нажимов — 1960 йилда туғилган. Тошкентлик. Маълумоти ўрта. Турли йилларда турли туманларнинг судлари ҳукми билан уч бор қамоқда ўтириб чиққан. Оилали. Сўнгги марта қамоққа олингунча Ҳамза туманидаги 2-Олтинкўл боши берк кўчасининг 53-уйида яшаган.

1957 ва 1955 йилларда туғилга Олим Тўлаганов ва Фозил Рашидовлар ҳам турли йилларда турли муддатларга қамалиб чиқишган.

Мақоламизнинг ягона аёл қатнашчиси Доно Шомуродова 22 ёшга тўлган. Ўрта маълумотли. Ҳеч қаерда ишламай кун кўрган. Лисунов кўча, 1-мавзенинг 54-уйи 1-хонадонида рўйхатда турган.

Ушбу жиноятни содир этишда яна бир «Анвар» исмли шахс ҳам бевосита қатнашган. Ҳозир у қидирувда.

Гарчи суд давомида Гулмуҳамедов ва Нажимовлар: «Биз аёлни ўлдирмоқчи эмас эдик», Тўлаганов: «Мен ичкарига кирмаганман, фақат машина ҳайдовчиси вазифасини бажарганман», Рашидов: «Мен умуман ушбу жиноий ишда қатнашмаганман», Шомуродова: «Воқеадан бутунлай бехабар эдим. Улар мендан фақат бир аёлни чақириб беришни илтимос қилишганди», дея айбларини енгиллатишга уриниб кўрсаларда гувоҳлар, суд, экспертлар ҳамма ишни ипидан игнасигача чийириқдан ўтказиб, жой-жойига қўйиб беришди. Ҳақ жойида қарор топди. Одил суд адолатли ҳукм чиқарди. Гуруҳ бошлиқлари Гулмуҳамедов Собир ва Фахриддин Нажимовлар энг олий жазо — ўлим жазосига ҳукм этилди. Олим Тўлаганов 13 йил, Фозил Рашидов 11 йил, Доно Шомуродова 8 йилга озодликдан маҳрум этилди.

Рустам АКБАРОВ,
Тошкент шаҳар суди раисининг ўринбосари.

Мақсуд ОРИПОВ,
Ўзбекистон Республикаси Журналистлар уюшмасининг аъзоси.

ТИЖОРАТ ХАБАРЛАРИ ВА ЭЪЛОНЛАР

ЮНУСОБОД ТУМАНИ АҲОЛИСИ
ДИҚҚАТИГА!
9, 10 ОКТЯБРДА
ЭЛЕКТР ЭНЕРГИЯСИ РЕЖАЛИ РАВИШДА
ҚИСҚА МУДДАТГА УЗИБ ҚЎЙИЛАДИ

Бу Юнусобод туманига хизмат кўрсатувчи Киров подстанциясида трансформаторни алмаштириш зарурати билан боғлиқ.

ЭЛЕКТР ЭНЕРГИЯСИНИ МАВЗЕЛАР БЎЙИЧА УЗИБ ҚЎЙИШ ТАРТИБИ БИЛАН ТАНИШИНГ:

5 МАВЗЕ — 1—13 уйларда —	9 октябрь соат 7.00 дан 11.00 гача ва 10 октябрь соат 14.00 дан 20.00 гача.
10 МАВЗЕ — 1—16 уйларда —	9 октябрь соат 11.00 дан 15.00 гача ва 10 октябрь соат 18.00 дан 20.00 гача.
2 МАВЗЕ — 1—31 уйларда —	9 октябрь соат 15.00 дан 19.00 гача ва 10 октябрь соат 14.00 дан 20.00 гача.
13 МАВЗЕ — 1—64 уйларда —	9 октябрь соат 15.00 дан 19.00 гача.
1—26 уйларда —	эса — 10 октябрь соат 20.00 дан 24.00 гача.
11 МАВЗЕ — 1—26 уйларда	9 октябрь соат 15.00 дан 19.00 гача ва 10 октябрь соат 10.00 дан 14.00 гача.
6 МАВЗЕ — 1—14, 37—45 уйларда —	9 октябрь соат 19.00 дан 24.00 гача.
1—14 уйларда —	10 октябрь соат 10.00 дан 14.00 гача ва 20.00 дан 24.00 гача.
7 МАВЗЕ — 1—47 уйларда —	9 октябрь соат 19.00 дан 24.00 гача.
4 МАВЗЕ — 15—71 уйларда —	10 октябрь соат 6.00 дан 10.00 гача.
15—48 уйларда	10 октябрь соат 14.00 дан 18.00 гача.
17 МАВЗЕ — Саноат зонасида	10 октябрь соат 14.00 дан 18.00 гача.
8 МАВЗЕ — 41—48 уйларда —	10 октябрь соат 20.00 дан 24.00 гача.
14 МАВЗЕ — 3—6 уйларда —	10 октябрь соат 20.00 дан 24.00 гача.

Маълумотлар олиш учун телефон: 24-62-93.
Тошкент шаҳар электр тармоқлари корхонасининг «ЭНЕРГОСБИТ» бўлинмаси

«ТОШКЕНТҚУРИЛИШ» Давлат акционерлик-қурилиш корпорациясининг
«ТАШИНЖСТРОЙ» ТРЕСТИ
Тюмень вилоятининг Нягань шаҳрида қайта ташкил этилган
«ТИНЧЛИК» БОШҚАРМАСИГА
ҚУЙИДАГИ МУТАХАССИСЛАРНИ
ДОИМИЙ ИШГА ТАКЛИФ ҚИЛАДИ

Электр пайвандчилар, ташқи қувурларни монтаж қилувчилар, йўл ишчилари; экскаватор, бульдозер, қувур ётқизувчи механизм, автокран машинистлари.
Мурожаат учун манзилгоҳ: Тошкент шаҳри, Навоий кўчаси, 16 «а» уй, 4-қават, 402-хона.

Акмал Икромов тумани мева-сабзавотларни улгуржичакана савдо қилиш идораси 7-омборининг штампи туширилган мева-сабзавот харид қилишга берилган 387705, 387706, 387707, 387708, 387709, 387710, 387711, 387712, 387713, 387714, 387715, 387716, 387717, 387718, 387719, 387720, 387721, 387722, 387723, 387724, 387725 сонли йўқолган
КВИТАНЦИЯЛАР
БЕКОР ҚИЛИНАДИ

Комплекс геология қидирув экспедицияси қошидаги «ЗЕВАР» КИЧИК КОРХОНАСИ
ТУГАТИЛАДИ
Даъволар эълон чиққан кундан бошлаб 1 ой мобайнида қабул қилинади.
Мурожаат учун манзилгоҳ: Тошкент вилояти, Зангиота тумани, Эшонгузар қўрғони. Охунбобоев кўчаси, 21-уй. Телефон 52-450.

ХУСУСИЙ ЭЪЛОНЛАР

2 та икки қават, 2 та бир қават дераза роми сотилади. Телефон — 33-74-53.

* * *

Янги кинескопли «Темп-714» рангли телевизори сотилади. Телефон — 33-74-53.

Ижарадаги «Узбум» корхонаси жамоаси «Узбекмебель» ижарадаги корхоналар уюшмаси бошқарувининг собиқ раиси
Ғайрат Ҳошимович ҚУРБОНОВнинг
вафот этганлигини чуқур қайғу билан билдириб, марҳумнинг оила аъзоларига таъзия изҳор қилади.

«Кийим» Республика акционерлик жамиятининг жамоаси бошқарув раисининг ўринбосари А. М. Азимовга отаси
Маҳкамжон АЗИМОВнинг
вафот этганлиги муносабати билан чуқур таъзия изҳор қилади.

«Шарқ» нашриёт-матбаа концерни жамоаси Бош таҳририят муҳаррири Шоира Эргашевага онаси
Насиба ЭРГАШЕВАнинг
вафот этганлиги муносабати билан чуқур таъзия изҳор қилади.

Муҳаррир
Эркин ЭРНАЗАРОВ.

МУАССИСЛАР: Халқ депутатлари Тошкент шаҳар Кенгаши ва «Тошкент оқшоми» журналистларининг жамоаси

Тошкент оқшоми

Газета Ўзбекистон Республикаси Давлат матбуот қўмитасида рўйхатга олинган. Рўйхат сони — 000101.

Шанба ва якшанбадан ташқари ҳар куни ўзбек тилида чиқади.

ТЕЛЕФОНЛАР: хатлар — 33-29-70; эълон ва тижорат хабарларини жойлаштириш масалалари бўйича 32-81-42, 32-55-34, 33-56-67.

Эълонлар ва тижорат хабарлари аниқ ва тўғрилиги учун жавобгарлик уларни берган ташкилот ва шахслар зиммасидадир.

МАНЗИЛГОҲИМИЗ: 700000, ГСП, Тошкент, Матбуотчилар кўчаси, 32-уй.
Ҳажми — 2 босма табоқ. Офсет. Қоғоз бичими А — 2
Нашр кўрсаткичи 64690.

■ Босмага бериш вақти 11.30 ■ Босмага берилди 11.30. Ўзбекистон Республикаси Президенти Маҳкамасининг Ишлар бошқармаси ҳузуридаги «Шарқ» нашриёт-матбаа концерни.
Корхона манзили: «Буюк Турон» кўчаси, 41-уй. 1 2 3 4 5 6
Буюртма Г—588. 17.229 нусхада.